

ÍNDIX

	Pàgina
1- Introducció.....	2
2- Breu introducció sobre Solsona	4
3- Una mica d'història	4
3.1- Com es feia un ganivet artesanalment?.....	9
4- Els tres últims representants de la ganiveteria solsonina.....	11
4.1- Joan Costa i Orrit (1903-1989)	11
4.2- Família Casafont	15
4.3- Família Pallarès o Pallarès C.B.....	16
5- Museu del Ganivet i Eines de Tall.....	22
5.1- Breu inventari d'algunes de les peces del MGET	24
5.2- Enquestes sobre el museu a la població solsonina	36
6- Reproducció d'un antic taller de ganiveteria	46
6.1- Enquestes sobre el taller a la població solsonina	47
7- Conclusions	51
8- Agraïments	53
9- Bibliografia web.....	54

Annex

CD

1- INTRODUCCIÓ

He fet aquest treball perquè és un **tema històric** vinculat amb el turisme a la nostra ciutat i perquè m'havien comentat que era un tema **molt interessant per descobrir**. També crec que és important destacar un dels fets que han portat a la nostra ciutat a ser coneguda arreu. I penso que, ja que és un dels pocs **oficis artesans** que queden avui en dia a Solsona, les generacions futures haurien de conèixer l'ofici que ha perdurat durant gairebé quatre segles i que ha estat molt important per al desenvolupament econòmic de la nostra ciutat. Vull **donar-li** la **importància** que segons la meva opinió es mereix i així intentar evitar que es perdi.

Els **objectius** que m'he marcat en fer aquest treball són els següents:

- Generals:
 - **Donar a conèixer un ofici** tradicional molt lligat a la nostra ciutat i que va arribar a ser una de les principals fonts d'ingressos de l'economia solsonina.
 - Mostrar l'**evolució** en diferents aspectes que ha sofert l'ofici de ganiveter al llarg de la seva història, i més concretament en els darrers cinquanta anys.
 - Mostrar quina ha estat la **importància de la tecnologia** en la perduració d'aquest ofici de gairebé quatre segles d'antiguitat.

- Específics:
 - En relació als **ganiveters**
 - Estudiar les **semblances i les diferències** que hi ha entre els tres últims tallers de ganiveteria solsonins quant a l'adquisició dels materials utilitzats, les seves formes de venda, la reubicació dels tallers en funció dels motius específics de cadascú, les generacions familiars que han participat en el negoci, etc.
 - Donar a conèixer **com es treballava** quan no hi havia uns mitjans gaire avançats en relació a com era la fabricació d'un ganivet.

 - En relació al Museu del Ganivet i Eines de Tall (MGET)
 - Saber l'origen i/o el fabricant de les peces que contenia el museu, tant pel que fa a les exposades com a la resta.
 - Conèixer més a fons el museu en les diferents etapes de gestió.

- Donar a conèixer els **motius reals dels dos tancaments** que ha sofert el MGET i l'opinió que en tenen els ciutadans de Solsona, tant del museu en general com del tancament en particular.
- Quant a la reproducció d'un antic taller de ganiveteria:
 - Conèixer les **novetats de la ciutat** en relació a l'ofici de la ganiveteria.
 - Saber l'opinió que en tenen les administracions públiques de la ciutat i, a la vegada, la que en té la gent de Solsona.

La **metodologia** seguida en aquest treball és: d'una banda, la cerca d'informació històrica a través de **llibres i documents** de l'Arxiu Comarcal del Solsonès i de l'Arxiu Diocesà per tal de poder conèixer com era l'ofici de ganiveter en els primers segles d'història i el que pogués estar relacionat amb algun dels tres últims representants d'aquest ofici a la nostra ciutat. D'altra banda també s'inclou l'elaboració de diverses **entrevistes** a persones de la ciutat que haguessin tingut algun tipus de relació amb els ganiveters Costa i Casafont, dels quals costava més trobar-ne informació.

A més, mitjançant les corresponents entrevistes a les persones vinculades d'alguna manera al Museu del Ganivet, obtenir part de la informació necessària per poder donar-lo a conèixer. Aquí també cal incloure-hi les **enquestes** realitzades a 150 persones de la ciutat per conèixer l'opinió que tenen sobre el museu i la propera obertura d'un Centre d'Interpretació que contindrà la reproducció del taller de ganiveteria. Un altre mètode utilitzat ha estat l'elaboració d'uns quants **dibuixos** que representen algunes de les peces que hi havia al museu per tal de poder-me'n fer una idea.

L'elaboració, a partir dels resultats de les enquestes realitzades a la població de la ciutat, esmentades anteriorment, de **taules i** els seus corresponents **gràfics** en general i separats segons sexe i edat amb la finalitat de poder conèixer la implicació dels ciutadans quant al coneixement de l'existència del museu i quant a les visites que s'hi ha fet, i la tendència que tenen a pensar una cosa o una altra segons la seva edat corresponent.

Finalment, també l'elaboració d'entrevistes a diferents representants de les l'Ajuntament de Solsona i del Consell Comarcal del Solsonès per tal de conèixer la seva opinió i la seva visió de futur i, relacionat amb aquesta part final, també he realitzat una entrevista al gerent del Consell

Comarcal per tal de poder obtenir el màxim d'informació possible sobre aquest nou projecte que encara no s'ha dut a terme.

2- BREU INTRODUCCIÓ SOBRE SOLSONA

Fotografia 1

FONT: Arxiu personal

Àliga coronada de Solsona

Solsona és la capital de la comarca del Solsonès i està situada al Nord Oest de Catalunya i al centre de la comarca. Solsona va obtenir el títol de Bisbat l'any 1593 i el de ciutat un any més tard de mans del rei Felip II; símbol d'això és l'àliga coronada de la Festa Major de Solsona (8 i 9 de setembre).

Fotografia 2

FONT: Internet¹

Mapa de la situació de Solsona

La nostra ciutat té diversos atractius turístics com són la **Catedral**, que barreja l'estil Romànic i l'estil Gòtic, a l'interior de la qual podem trobar els **claustres** i la **Mare de Déu del Claustre** i el **Palau Episcopal**; i el **Museu Diocesà i Comarcal** on podem veure troballes d'alguns jaciments de Catalunya des del Neolític fins a l'Edat Contemporània, més concretament el segle XX. També tenen molta importància el **casc antic** de la ciutat (d'origen medieval), el **Palau Llobera** (seu actual del Consell Comarcal del Solsonès) i l'edifici de l'**Ajuntament**. Un altre dels atractius que, en aquest cas, tenia la ciutat de Solsona i que va lligat amb aquest treball és el **Museu del Ganivet i Eines de Tall** que actualment es troba tancat.

3- UNA MICA D'HISTÒRIA

El ganivet i les eines de tall han estat uns estris necessaris per l'home des de la Prehistòria en què ja es necessitaven per tal de subsistir. En aquella època l'ésser humà creava les seves pròpies eines de sílex o de pedra i més endavant, a l'edat de Bronze i de Ferro, eren d'aquests metalls. A Solsona, tenim coneixement de l'existència d'aquests estris primitius des de l'època del neolític, segons troballes exposades en el museu Diocesà de la ciutat. Des del segle XVII es té documentada l'expansió dels ganivets solsonins més enllà de l'àmbit local però no és fins al segle XVIII que se'n coneixen els detalls de l'ofici.

¹ <http://www.toppi.net/solsones/apuntat.htm>

Al segle XVIII es concedia als aprenents de daguer el **títol de Mestre**. Per aconseguir-lo, l'aspirant, que, com a mínim, havia d'haver realitzat quatre anys d'aprenentatge, havia de dur a terme satisfactòriament la tasca encomanada pels dos examinadors que li corresponien. Aquesta tasca podia ser més simple, com fer dos ganivets de taula a l'anglesa o unes tisores de barber, o bé més complexa com realitzar ganivets de taula a la caputxina o a l'anglesa amb mànecs d'estany o de banya i un ganivet clos de butxaca². Si l'aspirant passava la prova rebia el títol de Mestre el qual podia ser amb Marca o sense Marca; tenir una marca significava tenir una mena de logotip que podien posar als seus productes per tal que fossin identificables pels possibles compradors. A Solsona hi havia uns quants ganiveters que van rebre aquest títol i n'hi havia que tenien Marca i altres que no.

Alguns dels ganiveters solsonins que tenien el títol de Mestre foren:

Títol de Mestre	Ganiveter	Marca		Any d'adquisició
Mestre sense Marca	Josep Isanta	-----	----	1779
	Jaume Rodamilans	-----	----	1779
	Jaume Bonany	-----	----	1779
	Jaume Closa	-----	----	1780
	Josep Vendrell Corominas	-----	----	1780
	Josep Figueres i Bonany	-----	----	1781
	Miquel Sampons	-----	----	1781
Mestre amb Marca	Domènec Closa	Creu de Malta		1784
	Anton Llord i Bonany	Un cor amb corona		1785
	Ignasi Segués	Una x coronada		1785
	Ramon Gatnelles	Una z coronada		1786
	Joan Isanta	La lletra I	I	1790
	Josep Capella	La v amb corona		1791
	Anton Llord i	La lletra N	N	1791

² ACS: Ganiveters: Orgull i Vicissituds

Solsona, ciutat ganivetera: els últims ganiveters solsonins

Sara Testagorda Augé

	Soler			
	Ramon Joval i Rubert	La lletra B	B	1793
	Josep Joval i Rubert	Una creu de quatre pics	+	1793
	Joan Cases	La figura d'un lleó		1793
	Jaume Figueres i Bonany	Una tulipa		1795
	Joan Canal	La figura de tot el món		1795
	Gaspar Busquets	La figura d'una estrella	☆	1796
	Josep Canal i Pla	Una H sota corona	H	1797
	Josep Bonany	La lletra R	R	1797
	Josep Llord i Bonany	Una A amb corona	A	1798
	Josep Llord	Una M coronada	M	1801
	Francesc Alies	Una C amb corona	C	1801
	Agustí Jas	Una K amb corona	K	1803
	Pere Serres	Una forquilla amb dues puntes		1803
	Josep Isanta	Una I coronada	I	1803
	Ramon Bonany	Una y amb corona	Y	1803
	Ramon Capdevila	Una pera		1805
	Josep Capdevila	Una pera		1805
	Francesc Garriga	Una L coronada	L	1806
	Josep Figueres	La creu de Sant Antoni	⊥	1806
	Francesc Rodamilans	Una creu amb un botó dins	⊕	1806
	Joan Sampons	Una creu amb corona	+	1806
	Josep Segués	La creu de Santa Eulàlia	⊗	1806
	Anton Llord	????????????????		1806
	Joan Segués	Un cor amb una creu sobre	⊕ ♥	1806
	Ramon Gatnelles	????????????????		1807
	Domènec Molins	Una I amb corona	I	1808
	Francesc Molins	Un 7 coronat	7	1808
	Anton Sala	La figura d'uns rosaris		1811

Tal com es pot comprovar molts dels cognoms dels mestres ganiveters coincideixen; això és degut que en aquella època l'ofici del pare passava als fills, és a dir, eren **oficis familiars**.

Tots aquests ganiveters, tant els que eren mestres com els que no, pertanyien a la **Confraria de Sant Eloi** juntament amb els ferrers, argenters i la resta d'oficis de l'art del foc (fargaires, clavetaires, ganiveters, llancers...), ja que, a Catalunya, fins al segle XIV tots els oficis de l'art del foc estaven englobats dins els ferrers.

Antigament, al segle XVIII, i fins a la plena introducció de la força elèctrica, els ganiveters anaven a esmolar al Cardener (**Molí del Pont, Molí dels Cups i Molí de Golorons**) això era degut que les moles que s'utilitzaven funcionaven mitjançant la força de l'aigua. En aquella època Solsona no tenia unes comunicacions gaire bones, motiu pel qual els ganiveters més joves havien de carregar gran part de la seva producció de ganivets al llom d'unes quantes mules i anaven a donar a conèixer i a comercialitzar els seus productes per les diverses regions de la península i a les fires. En el viatge de retorn, els mateixos ganiveters portaven matèries primeres per poder elaborar nous productes, ja que a Solsona no se'n trobaven; aquest és el cas de les banyes, que es compraven a les fàbriques de pintes de Barcelona i València, o l'acer, que s'anava a buscar a les fargues andorranes. Al moment de l'arribada, la gent del poble, la gran majoria de la qual depenia directament o indirectament de la producció de ganivets, els organitzava una gran festa popular.

Va ser en aquest mateix segle quan es va produir una **crisi** a la **ganiveteria de l'Estat espanyol** que va facilitar que els ganivets solsonins es comercialitzessin a la resta de la península i també a les terres americanes. Pot ser per això que, en l'últim terç d'aquest segle, la ganiveteria solsonina va arribar a la seva **màxima esplendor**. D'aquesta manera, a finals de segle XVIII, a Solsona, ja hi havia 24 tallers de ganiveters que proporcionaven feina diària a 30 matxos, que eren els animals que portaven els productes al llom quan els anaven a esmolar o bé a vendre. En cada taller hi havia els corresponents **fadrins**, que eren els operaris que ja havien fet els quatre anys d'aprenentatge però encara no tenien el títol de Mestre, **mestres**, que eren els amos del negoci i els que posseïen el títol de Mestre; i finalment hi havia els **aprenents** que eren els joves que s'iniciaven en l'ofici i encara estaven realitzant els quatre anys d'aprenentatge necessaris per tal de poder intentar convertir-se en mestres. Va ser a partir d'aquest moment que la ganiveteria es va convertir en una de les indústries més importants de la ciutat de Solsona i fins i tot de la comarca, ja que era la font d'ocupació més important i va seguir sent-ho fins a la segona meitat del segle XX. Això es pot veure reflectit en el fet que l'exportació de manufactures produïdes a Solsona a mercats fora del Solsonès quedava reduïda a les peces de cotó i als ganivets³.

³ **LLORENS I SOLÉ, Antoni**: *Solsona i el Solsonès en la història de Catalunya*.

Al segle XIX la producció de ganivets segueix essent la principal indústria però, a causa d'un seguit de conflictes bèl·lics (les **Guerres Carlines**), que van fer molt de mal a Catalunya, el nombre de tallers va disminuir considerablement fins a quedar-ne 8, els quals havien de competir principalment amb les indústries ganiveteres d'Olot i Ripoll, a Catalunya, i les d'Albacete, a Espanya. És per aquest motiu que els amos del taller, per tal que hi hagués una bona producció, repartien les tasques entre tots els treballadors, és a dir, cadascú feia una cosa concreta perquè n'hi havia que eren excel·lents fent una feina però bastant dolents fent-ne una altra; així doncs, un feia els mànecs, l'altre les fulles, l'altre produïa les rosetes, l'altre muntava la peça, l'altre esmolava i així fins acabar el producte (el que seria l'**especialització** actual).

A principis del segle XX el nombre de tallers va augmentar fins a 12 i hi havia, aproximadament, uns 46 treballadors en total. Durant la **I Guerra Mundial** (1914-1918) va arribar una comanda molt gran de ganivets per part del govern de Turquia, que estava implicat en la guerra. Per tal de poder fer front a la demanda, el **Dr. Josep Augé** proposà als ganiveters que es creés una **cooperativa** ja que es necessitaven noves màquines més modernes per poder competir amb les empreses que s'incorporaven al mercat però ells s'hi van negar perquè van dir que volien seguir produint de forma artesanal i mantenint el seu taller familiar, la qual cosa va provocar que no poguessin servir la comanda. Es creu que el fet que es neguessin a comprar maquinària moderna va ser una de les causes que va provocar que la indústria ganivetera de la nostra ciutat entrés en decadència poc temps després.

La bona salut de la majoria dels ganiveters solsonins de principis del segle XX es veu reflectida en el llibre del **Doctor Falp i Plana** el qual diu que “els ganiveters, entre patrons i jornalers, sumen 60 individus (1), dels quals 10 passen dels 70 anys. Treballen 14 hores diàries, damunt el ferro. Mengem bé perquè guanyem força, i van a la *Tornall*, que és prop del Cardener, a una hora de Solsona, a buidar les seves eines cada setmana. Aquest accés de moviment i activitat elimina per la transpiració el *plus* d'alcohol, que podria perjudicar-los, i els dóna força i resistència per viure rabassuts molt temps.”⁴

A principis de segle XX (1920 aproximadament) se segueix comercialitzant de la mateixa forma que en els segles anteriors, atès que quan el ganiveter tenia una gran quantitat de productes, agafava els matxos i anaven carregats a vendre els ganivets a Andalusia i de tornada, paraven a València a comprar les banyes per a fer els mànecs.

⁴ **FALP I PLANA, Dr. Josep:** *Topografia médica de Solsona y distritos adyacentes.*

Les primeres **moles d'aigua** que es van introduir als tallers de la ciutat per tal d'evitar haver d'anar a esmolar als molins del Cardener, eren de pedra natural de color terra-argil·la i calia igualar-les sovint per tenir-les rodones ja que a base d'anar esmolant es gastaven molt. Aquestes moles es podien trencar, la qual cosa suposava un risc molt gran pel ganiveter que les usava, ja que podia prendre mal (com és el cas del ganiveter Costa que se li va trencar una mola quan l'estava utilitzant i li va fer un forat a la barbata pel qual podia fer passar dos dits). Això succeïa perquè quan s'esmolava en aquest aparell el ganiveter estava estirat sobre la fusta, que està situada al damunt de la mola, perquè aquesta posició li permetia el perfecte contacte entre la mola i el ganivet. Per tal d'augmentar la producció, l'any 1936 es va instal·lar una **premsa "molt excèntrica"** per l'època, que permetia premsar l'acer i tallar la fulla per tal d'augmentar la rapidesa de la producció; aquesta premsa fou la primera que s'instal·là al Solsonès i encara la conserva el ganiveter Pallarès.

CURIOSITATS:

Ja en el segle XVIII, els daguers havien de pactar formes de pagament a terminis perquè no disposaven de tots els diners i en cas que no paguessin els embargaven algunes de les seves propietats.

Els ganivets solsonins eren molt apreciats en molts llocs i la seva procedència era la millor garantia de la seva qualitat competitiva, a més sempre han tingut un prestigi reconegut a Catalunya però també a Saragossa, Castella, País Valencià i, fins i tot, Andalusia.

Alguns noms que van donar importància a la ganiveteria solsonina són: **Ramonet, Bonany, Gatnelles, Anglés, Casserres, Figueres, Vilasaló, Oriols, Pujol, Serres**, etc.

3.1- COM ES FEIA UN GANIVET ARTESANALMENT?

La majoria de ganiveters utilitzaven el procés de fabricació que hi ha explicat a continuació; no obstant, és possible que hi introduïssin alguna petita variació. Aquest procés és el següent:

Per fer la fulla s'agafava l'acer, s'escalfava i es **forjava** fins a tenir la forma desitjada picant-lo amb un martell sobre l'enclusa; tot seguit es **brunyia** (procés de trempat) amb oli perquè lluis i **s'esmolava** a la tornall, que era una mola moguda per la força d'una roda hidràulica que es trobava als molins. Això es feia als molins del Pont, de Golorons, de Foix i dels Cups ja

que era els únics llocs on hi havia tornalls. Aquí s'hi anava i es tornava cada dia amb el paquet de ganivets al coll i com que el viatge era llarg es quedaven a dinar i a berenar. Anys més tard, l'esmolada es feia en una mola de pedra natural, moguda per l'aigua, que rodava al cap d'una post de fusta en la qual s'estirava l'esmolador per aconseguir amb les mans el contacte de la fulla amb la mola. Per donar per finalitzada la fabricació de la fulla, aquesta es polia bé.

El mànec es feia amb banya de boc o moltó ja que la de bou es reserva per a fer ganivets de luxe; no tota la banya servia sinó que només se'n podia aprofitar la part superior, que era la massissa, mentre que la part inferior, que estava buida per dins perquè era la que entrava en contacte amb el cap de l'animal, era la que s'utilitzava per a fer pintes. La part superior de la banya s'escalfava a la fornall per tal que es tornés mal·leable (es deformés), llavors l'adreçaven perquè quedés recta i la posaven entre dues planxes de ferro (cargol de banc) per tal de donar-li la forma desitjada. Tot seguit es posava la banya en un motlle, treien el que sobrava mitjançant el tallabanyes i es polia rasant-la amb un tros de vidre per tal que quedés lluenta. Finalment, es serrava la part posterior del mànec fins a aconseguir un tall que tingués la mateixa llargada que la fulla per poder muntar el ganivet i es marcaven i es feien dos forats amb el violí per fer forats, un per a la fulla i un altre per a la molla.

La molla era de ferro terracat, és a dir, es forjava el ferro tal com es feia amb la fulla i un cop feta es picava el ferro en fred per tal de donar-li més duresa i perquè s'acabés d'aplanar.

A l'hora de muntar, la fulla es collava pel cap (clavar caps), i es reblava amb les rosetes de llauna, que antigament realitzaven les dones amb llauna de pots de llet fetes amb un punxó sobre plom. La molla s'introduïa al revers del ganivet i també es reblava amb les rosetes.

4- ELS TRES ÚLTIMS REPRESENTANTS DE LA GANIVETERIA SOLSONINA

A principis de 1960 a Solsona tan sols quedaven tres tallers representants d'aquella tradició artesana que havia perdurat durant gairebé quatre segles. Aquests tallers eren el del **Costa**, el del **Casafont** i el del **Pallarès**.

4.1-JOAN COSTA I ORRIT (1903 - 1989)

Fotografia 3

FONT: Arxiu de Joan Caelles

Joan Costa treballant al taller

Joan Costa va començar a fer d'aprenent amb 14 anys, l'any **1917**; tot i la seva joventut demostrava un gran interès i era molt diligent, ja que realitzava les activitats encomanades amb rapidesa i eficàcia. Durant el primer any treballava deu hores, i cobrava sis rals diaris. Un dels llocs on va treballar d'aprenent fou al taller de la família **Casafont**.

En Costa va estar a molts llocs diferents fins que un dia va decidir formar una societat amb Josep Mir, un altre ganiveter. Van situar el seu taller (el primer d'en Costa) a la Plaça Sant Salvador i com que el negoci funcionava molt bé van decidir traslladar el vell taller a un local més gran en el qual hi hagués millors condicions i el van situar a la Carretera de Bassella (Ferrer del Pla), on els va sorprendre la insurrecció militar de la **Guerra Civil espanyola** (1936-1939).

A finals de gener de 1939 les tropes mercenàries de vanguardia, les franquistes o nacionalistes, entraren a Solsona i durant dos dies tenien patent de cors⁵ per la qual cosa van començar a rebentar portes, saquejar i espoliar pisos, comerços, tallers, etc. El taller d'en Costa va ser un d'aquests i per aquest motiu el ganiveter va haver de començar de nou en un altre establiment.

⁵ **Patent de cors:** document que atorgaven els caps de les ciutats-estat mitjançant el qual el beneficiari del document obtenia permís per atacar les pertinences dels seus enemics.

Fotografia 4

FONT: Arxiu personal

Porta de l'últim taller d'en Costa

En Costa sabia que el ganiveter Pau Orriols, conegut com a “Camaret”, que tenia el taller al Carrer Mirabalda, s’havia exiliat i va aprofitar l’ocasió per ocupar-lo. El taller era estret i llarg per la qual cosa no hi entrava gaire llum i sempre estava ple de fum, és per això que en Costa sempre anava vestit amb una granota de color blau marí perquè no es notés tant la brutícia, ja que aquell fum negre ho deixava tot emmascarat. Tot i així, al taller sempre hi havia un munt de gent que l’anava a veure treballar i a **fer petar la xerrada** una estona, sobretot per assabentar-se i comentar les últimes notícies que hi havia sobre **política** (de nit i d’amagat escoltaven Ràdio pirenaica i Ràdio París internacional (d’esquerres i antifranquistes)). Ell era un home **molt estimat** per tothom i sobretot pels **nens**, que l’anaven a veure al taller cada dia i jugaven i remenaven coses però en Costa els deixava fer i no els renyava mai. A més, als nens els encantava mossegar les restes de banya que quedaven a la fornal com si d’una laminadura es tractés.

Des de feia molts anys, era tradició dels ganiveters col·locar gàbies d’ocells a la porta del taller i rivalitzaven amb els seus homòlegs sobre quin era l’ocell més cantaire; en Costa, però, no n’hi tenia cap ja que era un gran amant de la llibertat i per això s’oposava a tenir un ocell engabiat.

Aquest ganiveter havia tingut ajudants al taller fins que va ser gran. Durant molt temps aquests van ser els seus nebots **Josep i Joan Solé Costa** i dos operaris que eren **l’Antonio “el niño”** i en **Pau Bertran** conegut com a Pau de les vaques i durant tota la vida els seus ajudants van ser homes.

En Joan Costa era un home molt treballador i una gran persona. A més era un home **molt honrat** ja que cobrava menys que la resta de ganiveters i quan la gent li deia que no podia ser que cobrés tant poc ell deia que ja estava ben fet. Una anècdota d’això és que una vegada un dels seus ajudants va cobrar més diners del compte per esmolar una peça (va cobrar el mateix que cobraven els altres ganiveters) i en Costa es va enfadar tant que el va renyar i, segons fonts orals, és possible que l’obligués a tornar-li al client els diners que li havia cobrat de més. A més, als familiars que li volien comprar els ganivets els els regalava de bon grat.

En Costa era una persona que no donava a conèixer els seus productes sinó que era la mateixa gent que mitjançant el boca-orella els recomanava. Els seus ganivets es venien tant dins com a fora de la ciutat i a Manresa hi havia un comprador que li demanava una gran quantitat de ganivets i els venia pel seu compte. Ell només feia ganivets però també esmolava qualsevol tipus d'eina que li portessin els seus clients.

Pel que fa als materials, sabem que comprava la banya de bou a Barcelona i, més endavant, a un proveïdor que la importava des d'Argentina. Durant els últims anys que va estar treballant al taller, alguna vegada el seu nebot resident a Barcelona li pujava les banyes quan l'anava a visitar.

Aquest ganiveter estava casat però no tenia descendència i els operaris més grans que tenia al taller es van anar jubilant i va quedar sol, atès que els joves d'aleshores escollien altres oficis molt diferents. Es per això que els últims anys treballava de forma anàrquica i desbaratada: iniciava la jornada laboral a les deu, plegava a les tres per anar a dinar, reprenia a les sis per acabar la jornada a les deu de la nit⁶ i a més, quan va començar l'ofici feia quatre dotzenes de ganivets diàries amb quatre homes treballant i ara tan sols feia un ganivet diari ja que, tal com acabo d'explicar, estava sol. En aquesta època, en Costa treballava menys però sempre era al taller ja que aquest era més un lloc de reunions entre gent de la seva edat i més joves. S'estava allà fent l'esforç de treballar perquè es trobava molt a gust parlant amb ells i se sentia molt acompanyat.

Fotografia 5

Cap al final, en Costa feia molts ganivets per encàrrec de l'Ajuntament i algunes col·leccions de ganivets per a particulars.

Un d'aquests ganivets fets per encàrrec de l'Ajuntament de Solsona va ser el que van donar al senyor **Manuel Fraga Iribarne** en motiu d'una de les seves visites oficials a la nostra ciutat.

FONT: Arxiu d'en Joan Caelles

Col·lecció d'en Costa exposada al seu taller

⁶Aquest fragment està extret d'un text, encara no publicat, de Francesc Casafont Fornell, veí de Solsona.

L'any 1987 va decidir tancar el taller a causa de la seva avançada edat, ja que li costava molt anar de casa al taller caminant; no obstant això, aquest no va ser l'únic motiu ja que passats els vuitanta anys, va sofrir una feridura que va provocar que hagués de deixar de treballar. A partir de llavors va anar a una residència d'avis (**l'Hospital Pere Màrtir Colomés**).

En Costa va ser el **darrer ganiveter** que va continuar amb la **tradició artesana** de fer ganivets, atès que no va mecanitzar mai els seus processos; així ho demostra la gent que el coneixia, que confirmen que durant tota la seva trajectòria professional va treballar amb el mínim nombre de maquinària artesana i mai va utilitzar màquines industrials i la manera com treballava va ser sempre la mateixa que utilitzaven els primers ganiveters que hi va haver a Solsona, és a dir, la de tota la vida (manual i rudimentària).

Alguns tipus de ganivets que havia fet el Costa són: el **model Solsonès**, que era un dels més grans que fabricava, feia vuitanta centímetres una vegada obert; també feia el **ganivet de veterinari** i el **ganxat**, que era especial per anar a collir raïm⁷.

ANÈCDOTES:

En Costa es fabricava moltes de les eines que utilitzava per fer ganivets.

Per la Guerra Civil en Costa havia de ser un dels que van anar a acompanyar a l'exili a Andorra el Bisbe Valentí Comella però al final, per motius desconeguts, no hi va poder anar.

En Costa tenia una altra afició a banda de la ganiveteria, aquesta era la música i per això havia cantat durant molts anys a l'Orfeó Nova Solsona on va rebre un diploma.

Un ganivet d'en Costa va servir com a portada d'una guia de telèfons de la província de Lleida en un dels anys compresos entre 1977 i 1980.

⁷ Per veure altres ganivets fabricats per en Costa i alguna de les seves col·leccions, consulteu la pàgina 2 de l'Annex.

4.2- FAMÍLIA CASAFONT

Va ser l'any 1917 quan **Josep Casafont Ventoldra** es va iniciar en l'ofici de la ganiveteria. Durant els seus inicis es va establir a la cantonada del carrer Sant Pau juntament amb el seu soci, en Francesc Cots Solanellas⁸. Durant aquesta etapa, hi treballaven 13 persones al taller i la manera de treballar i de vendre els productes era la tradicional.

Com que el negoci funcionava, l'any 1924 els dos socis van traslladar el seu taller del carrer Sant Pau al carrer dels Dominics però hi van estar poc temps ja que un any més tard

Fotografia 6

van tornar a traslladar-lo fins al carrer Llobera número 18 i van seguir amb el negoci fins que l'any 1933 van **trencar la societat** i cadascú va continuar l'ofici per la seva banda, segons fonts orals, es va trencar la societat perquè en Casafont treballava molt més que els altres i això no era gaire just; en el cas d'en Casafont es va quedar al carrer Llobera número 18.

FONT: Arxiu personal

Porta del taller del carrer Llobera

En aquest taller tenia força ajudants, en algunes ocasions eren nou o deu i tots eren homes. En Casafont realitzava ganivets de molts tipus però no feia altres eines de tall ni esmolava les peces que tenia la gent. Els materials que utilitzava durant aquesta etapa els obtenia de Barcelona i València però, més tard, comprava la banya a Argentina perquè a Espanya no trobava la que volia.

Passats els anys 60, el negoci d'en Josep va passar a mans del seu fill, **Josep Casafont Planes**. Aquest va començar a introduir algunes màquines més complexes per tal de poder fer front a la nova demanda i, a més de vendre els productes al taller, anava a fires fora del poble per vendre'ls, com poden ser les fires de Vic o la d'Organyà per Sant Andreu. Dins el context de Solsona, la gent utilitzava la tècnica del **boca-orella** per recomanar els seus productes i, pel que fa a la venda fora de Solsona, tenia persones a altres llocs de Catalunya que li compraven el gènere i li venien allà. En Casafont era un dels homes que més peces feia a Solsona, treballava de les 6 del matí a les 10 de la nit.

Cap als últims anys, al taller només treballaven en Josep i el seu fill, en **Josep Casafont Folch**. L'empresa, com era tradició, va passar al fill però ell, al desembre de 1993,

⁸ ACS: Matrícula de la Contribució Industrial (1892-1933) UI 1235.

va haver de tancar-la perquè no li va ser possible fer front a la despesa econòmica que suposava tenir el negoci.

La família Casafont, igual que en Costa, també va fer diferents col·leccions de ganivets al llarg de la seva història i, fins i tot, en va fer per a persones importants com és el cas del **Bisbe de la Seu d'Urgell**.

Fotografia 7

Alguns dels ganivets que van fer són: el **comú**, el **gran solsonès**, el **ganxat**, el **ripollès**, el **ganivet de veterinari**, etc.⁹

La família Casafont va cedir un conjunt de dotze peces de la seva col·lecció al Museu del Ganivet i Eines de Tall l'any 2005.

FONT: Arxiu personal

Col·lecció de ganivets realitzada per J. Casafont

ANÈCDOTES:

En Casafont va ser el primer ganiveter que va començar a realitzar els mànecs arrodonits i això ho feia mitjançant els motlles de solda.

Uns industrials d'Albacete van comprar ganivets d'en Casafont, els van presentar a un concurs d'Itàlia i van guanyar el primer premi.

4.3- **FAMÍLIA PALLARÈS o PALLARÈS CB**

Fotografia 8 10

La Ganiveteria Pallarès fou fundada l'any 1917 pels germans **Lluís Pallarès Canal** i **Carles Pallarès Canal** i és l'única indústria ganivetera que queda avui en dia a Solsona.

Es tracta d'una ganiveteria **familiar**, ja que la relació existent entre els membres de cada generació és de parentesc, que va començar sent una indústria artesana i actualment s'ha transformat en una indústria mecanitzada i automatitzada.

FONT: Arxiu dels Pallarès

⁹ Per veure altres ganivets realitzats per en Casafont, mirar la pàgina 3 de l'annex.

¹⁰ Fotografia del taller dels Pallarès l'any 1917

Al capdavant de l'empresa han passat 3 generacions:

- El Lluís i el Carles: del 1917 al 1960 aprox.
- El Jesús i el Juli: del 1960 al 1996
- El David: des del 1996 fins a l'actualitat

Tot i que l'empresa ha anat passant de generació en generació, aquest fet no havia estat una cosa previsible ja que segons ens diu l'última generació, ell va començar ajudant al taller familiar en els dies que no tenia classe i es va acabar convertint en la seva feina diària.

Al principi, l'empresa estava situada al carrer Llobera però no és fins l'any 1930 que es donen d'alta al registre de les empreses en el qual ja apareixen situats al carrer Castell. En aquesta època el procés de captació de clients el realitzaven amb el **boca-orella** que consistia en el fet que una persona de la ciutat comprava un ganivet i el recomanava, en cas que el trobés útil i de bona qualitat, als seus amics i familiars quan ells tenien intenció de comprar-ne un. A part d'això, també anaven a diversos llocs de l'Estat amb els productes que tenien per tal d'intentar vendre'ls.

En aquesta primera etapa, el taller era molt petit i treballaven unes 5 o 6 persones però hi cabien molt just. Pel que fa als materials, costava més trobar-los i podien ser bons o dolents, a més a més s'havien de conformar amb el que hi havia, encara que no fos el millor o no els agradés. Aquests materials eren bàsicament l'acer, que podia ser suc o carbó; la banya, tant de marrà com de boc o de moltó; i la fusta. Aquestes matèries primeres es compraven a Suècia (fins al 1930), Alemanya i/o Espanya, pel que fa a l'acer i a Austràlia, Nova Zelanda o Argentina, pel que fa a les banyes.

En aquesta època la formació es donava al taller, per aquest motiu tothom podia anar a treballar de ganiveter; aquesta formació consistia en realitzar tres anys d'aprenentatge per tal d'aprendre a treballar amb totes les eines que hi havia.

Cap al 1952 l'empresa va començar a **mecanitzar** alguns dels processos de fabricació per tal de poder fer front a les exigències de l'època, la qual cosa va suposar que s'augmentés la producció (amb el mateix temps es feia més peces) i que es pogués introduir en nous mercats dins l'Estat espanyol i les illes Canàries. Fins aquest moment, tots els processos de fabricació es feien manualment i amb eines rudimentàries i més senzilles si les comparem

amb les actuals i venien els seus productes a poques regions de l'Estat espanyol atès que allà ja hi havia els ganivets d'Albacete. Tot i això, la major part dels productes era venuda a les ferreries de tot Catalunya (actuaven d'intermediaris), a les grans ciutats com Barcelona, Terrassa, Sabadell, Manresa, Girona i Tarragona, entre altres; i a les fires com Santa Llúcia, Torregassa, Empelt,...

A principis dels 60, en **Jesús** i en **Juli Pallarès**, es posen al capdavant de l'empresa familiar substituint el seu pare i el seu tiet. És en aquesta etapa, entre el 1959 i el 1960, que l'empresa torna a canviar d'ubicació per falta d'espai i es trasllada a un local a la Carretera de Torà, un local que s'ampliarà dues vegades amb la mateixa finalitat que el trasllat.

Al taller dels Pallarès sempre hi ha hagut aprenents o treballadors i el nombre de treballadors oscil·la entre 10 i 15. Fins al voltant dels anys 80 eren tot homes però va ser l'any 1985 quan es va contractar per primera vegada personal femení el qual en aquell moment era una minoria.

El 1996 en **David Pallarès**, fill d'en Jesús, es fa càrrec de la direcció del negoci i dos anys més tard la Ganiveteria Pallarès col·labora en la creació del **Museu del Ganivet i Eines de Tall** de Solsona i hi aporta algunes peces de la seva col·lecció.

Els últims anys, en David participa al *Salon du Conteau* de Nyons (França) i assisteix a diverses fires tal com feien antigament, però passen de les fires comarcals a les **fires internacionals**. A més, la Ganiveteria Pallarès forma part de diverses **associacions** com són la *UBIC de Solsona* (Unió de Botiguers i Comerciants de Solsona), *Empresaris del Solsonès*, la *Cambra de Comerç de Lleida* o la *FEMEL* (Federació d'Empresaris Metal·lúrgics de la Província de Lleida) entre d'altres.

Actualment la **formació** que es necessita a l'empresa és més complexa atès que cal saber fer funcionar unes màquines semblants a uns robots i per això cal tenir **tècnics i especialistes** en aquesta matèria. No obstant això, també hi ha persones que no necessiten tanta formació, els anomenats **peons**, alguns dels quals ja porten treballant al taller des de fa molt de temps i ja han anat aprenent com funciona tot.

L'any 2002 la Ganiveteria Pallarès canvià d'ubicació i va passar d'aquell petit local a la carretera de Torà a una nau industrial del Polígon Industrial "Els ametllers" de Solsona. Aquest canvi de taller ha suposat un increment de la producció i ha afavorit la introducció de l'empresa en **mercats internacionals** com és el cas de França, Suïssa, Alemanya i alguns països d'Amèrica del Sud.

En l'actualitat han variat molts conceptes respecte el moment en què es va iniciar l'empresa com és la forma de captar els clients ja que, a part del boca-orella, ara també s'utilitzen les noves tecnologies com és **Internet** i també entren en joc els **comercials**, que s'enduen els catàlegs de l'empresa a diversos llocs i mostren el ventall de productes de què disposa aquesta per tal que els possibles compradors coneguin el negoci i la seva producció. També han variat els materials utilitzats en la fabricació de ganivets ja que abans només s'usaven la fusta i la banya per realitzar els mànecs i l'acer carbó o l'acer suec per fer les fulles mentre que ara utilitzen banya, fusta, plàstic, etc per a fer els mànecs i acer inoxidable, acer carbó i un acer inoxidable semblant a l'acer carbó per a fer la fulla i, a més, ara es poden trobar al gust del consumidor ja que existeix una gran varietat de materials i és possible comprar-los a molts llocs diferents mentre que, com ja he dit abans, en un principi s'havien de conformar amb el que hi havia i costava més trobar els materials. Un altre aspecte que ha variat considerablement des dels inicis de l'empresa és el personal ja que, en l'actualitat, gairebé un 50% de la plantilla són dones tot i que no totes es dediquen a la fabricació de ganivets ja que n'hi ha que es troben al departament d'administració.

La Ganiveteria Pallarès ha rebut diferents premis al llarg de la seva trajectòria. Alguns d'aquests premis són:

- El reconeixement a una **trajectòria de més de 50 anys** que Jordi Pujol va entregar a la Ganiveteria Pallarès l'any 1987.
- El **diploma de Mestre Artesà** o títol de Mestre Artesà, que es concedeix als artesans

Fotografia 9

FONT: Arxiu personal

Diploma de Mestre Artesà del Jesús Pallarès Moncunill

que han fet mèrits, dominen perfectament el seu ofici, tenen una trajectòria professional superior a 15 anys, la seva feina té una qualitat bona i han impartit formació en l'ofici. Aquest diploma el va entregar el Conseller de Comerç, Turisme i Consum, Josep Huguet, a en Jesús i en Juli Pallarès l'any 2004.

- El **Premi Signum**, que es concedeix a persones destacades de la nostra ciutat o de la comarca del Solsonès; aquest premi el va atorgar el Consell Comarcal del Solsonès a en Jesús Pallarès i en Juli Pallarès l'any 2007.
- El **Premi a la Indústria de Solsona**, que és un premi de caràcter honorífic concedit

Fotografia 10

cada dos anys com a reconeixement de l'activitat empresarial duta a terme per les empreses amb l'objectiu de fomentar i potenciar l'adaptació de la indústria de Solsona¹¹; aquest premi es concedeix a les empreses que, entre altres coses, han ampliat el negoci, han dinamitzat la gestió, han incidit en la creació de riquesa i llocs de treball per a la ciutat, tenen qualitat en el procés de producció, respecte amb el medi ambient, etc. Aquest premi va ser atorgat a la

FONT: Arxiu personal Ganiveteria Pallarès l'any 2007 a mans de Jordi Riart (Alcalde de la Premi a la indústria ciutat en aquell moment).

- La **Medalla Ciutat de Solsona** que es tracta del complement que l'ajuntament atorga juntament amb el Premi a la Indústria.

La Ganiveteria Pallarès va ser l'encarregada de donar nom a la “**pallaresa**”, una navalla senzilla i rústica amb moltes utilitats; la fulla està feta d'acer carbó i el mànec és de plàstic i té un color que recorda la banya. Aquest ganivet és el preferit per alguns grups de treballadors com són electricistes i lampistes però també els boletaires, les mestresses de casa, etc i és conegut a arreu d'Espanya per aquest nom.

Durant els seus inicis, la Ganiveteria Pallarès, fabricava la **polca** (el gran Solsonès), el **comú de Solsona**, el **ripollès** i el **ganxat**, entre altres, amb els mànecs de banya de marrà i les fulles d'acer esmolades a l'aigua amb moles de pedra i també feien altres eines de tall. La majoria de ganivets que es feien antigament es continuen fent ara amb la diferència que s'han modernitzat una mica i així com abans es feien tots amb mànec de banya, ara se'n fan amb mànec de plàstic, d'olivera i algun de banya entre altres. També es produeixen nous models que no es feien abans ja que a causa de les noves necessitats i els nous usos dels clients s'han hagut d'adaptar a la demanda. Alguns dels ganivets fets durant els primers anys ja s'han deixat de fabricar a causa que la seva funció va entrar en desús. Es podria dir que alguns dels ganivets que es fan actualment són variacions d'un mateix ganivet.

¹¹ Ajuntament de Solsona: Primera base del concurs “Premis a la indústria”.

Actualment, la Ganiveteria Pallarès produeix més de 100 tipus diferents de ganivets i eines de tall com poden ser **falç, tisores, tallants, destrals, espases**, etc i dissenya eines especialitzades per a fàbriques i tallers i també ganivets personalitzats que poden ser per a particulars o bé per a col·leccionistes¹².

A diferència dels altres dos ganiveters, la ganiveteria Pallarès no ha elaborat mai col·leccions de ganivets ni per a particulars ni per a col·leccionistes sinó que el que fan és fabricar els ganivets que els encarreguen alguns clients entre unes opcions determinades.

ANÈCDOTES:

En un hotel de França tenen un ganivet pallarès, de mànec de fusta i de 13 cm de fulla, com a ganivet de taula per tallar filets i entrecots i, durant un temps, si una persona demanava un d'aquests dos plats, li regalaven el ganivet. Aquest fet de França va provocar que molts francesos coneguessin els ganivets pallarès i que anessin expressament al taller dels ganiveters a comprar-ne.

Aquest mateix cas el trobem en un restaurant situat prop l'edifici de la Generalitat de Catalunya; en aquest restaurant utilitzen aquest mateix ganivet com a ganivet de taula, amb l'única diferència que aquest és de 10 cm de fulla.

Un restaurant, el Restaurant del lloro, els va encarregar uns ganivets petits del tipus pallaresa com si fos un clauer i els van fer gravar un lloro a la fulla per donar-los als seus clients més selectes.

Aquest mateix fet ha succeït en casos de menjars o trobades familiars en els quals es regalen ganivets de butxaca amb el cognom de la família gravat a la fulla i, en algunes ocasions fins i tot han fet obsequis de casament que els nuvis regalaven als convidats i estaven fets de la mateixa manera que els anteriors però el gravat era diferent segons cada parella.

¹² Per veure altres fotos de la ganiveteria Pallarès, consulteu la pàgina 4 de l'annex.

5- MUSEU DEL GANIVET I EINES DE TALL

El Museu del Ganivet i Eines de Tall de Solsona es va inaugurar el 15 de maig de 1998 a Solsona en motiu de la 46ena fira de Sant Isidre de la ciutat. Aquest museu es trobava al número 9 de la Travessia de Sant Josep, dins el nucli antic, i era propietat del Consell Comarcal del Solsonès.

El museu estava considerat l'únic museu de Catalunya dedicat a les eines de tall i tenia un fons de més de 2.000 peces de diverses regions del món, que destacaven per la seva qualitat i originalitat, tot i que no totes estaven exposades. Aquestes peces són obra de diferents ganiveters o diferents col·leccions, entre els quals trobem en **Joan Costa**, la família **Casafort**, la família **Pallarès**, en **Cases** i les col·leccions **Toll** i del **Museu de Solingen**. La major part de les peces formen part de la col·lecció Toll, una col·lecció cedida per **Ramon Lluís Toll**, representant de la cinquena generació de la Ganiveteria Toll de Barcelona fundada el 1823 i que va deixar de produir ganivets el segle passat per dedicar-se a col·leccionar aquestes peces d'arreu del món. La majoria de les peces autòctones van ser cedides pel Museu Etnogràfic propietat de l'Ajuntament de Solsona el 1998, entre les quals trobem alguns ganivets d'en Joan Costa. Tal com el seu nom indica, en aquest museu també hi ha algunes eines de tall de la vida quotidiana com és el cas de fulles d'afaitar.

Aquest museu es va crear perquè a Solsona és volia fer una mena de projecte relacionat amb ganivets i, quan en Toll es va assabentar d'aquest tema, ell mateix va decidir cedir totes les peces que tenia a la seva botiga de Barcelona amb la condició que s'exposessin en un museu dedicat al ganivet i que estessin ben cuidades.

En un principi, aquest museu estava gestionat pel propi Consell Comarcal però la situació va durar un any i mig ja que es va cedir la gestió a l'Ajuntament de Solsona i aquest va fer el mateix i la va delegar a una empresa, SOLSET, que tenien en propietat en José Pelegrina i en Francesc Ester. Durant aquesta etapa es va fer una petita remodelació al museu i es va fer un canvi en l'entrada ja que la van ubicar a la Travessia de Sant Josep i van instaurar-hi una botiga de productes de reclam i ganivets. A més, amb l'ajuda del patronat de turisme van demanar una cessió d'algunes de les peces que hi havia al Museu Etnogràfic, atès que, fins aquell moment, al Museu del Ganivet no hi havia gairebé cap peça de Solsona. Pel que fa als visitants, majoritàriament eren gent de Catalunya tot i que també hi havia alguns estrangers; per tal d'incrementar el nombre de visites al museu, se'ls va ocórrer la idea de començar a contactar amb

empreses del sector de l'hostaleria i el turisme amb la finalitat que els portessin els autobusos que els visitaven. Amb aquesta idea el nombre de visites va augmentar considerablement respecte l'etapa anterior (fins a 10.000 visites anuals) i la gent del poble acostumava a anar-hi els dies en què hi havia jornada de portes obertes, que eren un dia de la fira de Sant Isidre, dos dies de la Festa Major i el dia dels Museus.

Durant aquesta segona etapa de gestió, es van intentar fer algunes coses diferents i interactives dins el museu; un bon exemple d'això són les visites guiades que s'oferien als grups reduïts que ho sol·licitaven i l'elaboració de fulletons traduïts a diversos idiomes com ara el castellà, l'anglès o el francès. D'altra banda, també es van intentar fer algunes coses que no van arribar-se a complir com ara l'elaboració d'un vídeo però no es van posar d'acord amb els propietaris del museu o bé el fet que hi hagués una persona que, durant les visites concertades, fes el muntatge d'un ganivet, més concretament la navalla solsonina. En aquest període, el museu no estava en unes condicions gaire òptimes a causa que hi havia uns greus problemes d'humitat i les parets deixaven anar una mica de terra, per això últim va ser necessari retirar les taules i vitrines de la paret i posar-les una mica més endavant per tal d'evitar que es malmetessin les peces.

El museu va tancar les seves portes per primera vegada l'any 2001 per dur a terme unes obres de rehabilitació del sostre i de l'estructura de l'edifici ja que tenia problemes d'humitat i es va tornar a obrir el 14 de maig de 2004 en motiu de la 52ena fira de Sant Isidre per ser gestionat per Vernacle, una empresa privada que tenia com a objectiu dinamitzar i promocionar el turisme al Solsonès. Un any després d'aquesta reobertura, la gerent del museu, Isabel Soler, va adquirir a títol personal dotze peces de la ganiveteria Casafont per tal de poder exposar una mostra de ganivets dels últims tres tallers de la ciutat. Durant el temps que el Museu del Ganivet va estar gestionat per Vernacle, s'oferien visites guiades sempre que es demanava a escoles, associacions, jubilats, etc i quan un estranger el visitava, se li feia una explicació general en algun dels idiomes que pogués comprendre com és el cas de l'anglès, l'alemany i el francès, entre altres. També es va intentar fer una catalogació de totes les peces que hi havia al museu però no es va poder acabar perquè l'encarregada de fer-ho estava sempre sola i no tenia recursos atès que calia anar traient peça per peça del seu lloc, vigilant on es col·locava, i fer-li una foto en un lloc on es veiés bé l'objecte.

La Isabel es va posar en contacte amb els museus d'Albacete i Solingen (Alemanya) per assabentar-se si hi havia exposats ganivets de Solsona i resulta que al Museu d'Albacete hi havia una col·lecció de ganivets del Casafont i al Museu de Solingen també; aquest últim els havia adquirit per mitjà del Museu d'Albacete, que els els va cedir, i els van tenir exposats durant un temps determinat.

Quan l'empresa Vernacle va decidir deixar la gestió del museu aquesta va passar a mans de l'Ajuntament de Solsona, que va creure convenient reubicar-lo per tal de racionalitzar els costos ja que en els temps difícils aquest museu suposava un element inviable (al museu hi havia una persona que no podia fer res i suposava un cost molt elevat per l'Administració, en canvi, d'aquesta manera una mateixa persona podria fer una altra feina a part d'aquesta i el cost seria el mateix). El Museu del Ganivet i Eines de Tall va tancar definitivament les seves portes l'any 2007 per tal de traslladar-ne una part al nou Centre d'Interpretació del Solsonès¹³.

5.1- BREU INVENTARI D'ALGUNES DE LES PECES DEL MGET

A continuació podeu veure una petita mostra de les peces que hi havia en aquest museu ordenades segons la seva tipologia i la seva finalitat. Aquest conjunt de dibuixos són de realització pròpia.

EINES:

Forja

- Pinça de forjar

Eina realitzada per Joan Costa i procedent del Museu Etnogràfic de Solsona. El seu estat de conservació actual és rovellat.

Foradar

- Barrina taladret 18x4 cm

¹³ Per veure les fotos relacionades amb el MGET, veure la pàgina 5 de l'annex.

Aquesta eina està realitzada per en Casafont i és una eina complementària del violí per fer forats. El seu estat de conservació actual és rovellat.

- Barrina taladret 23x4.5 cm

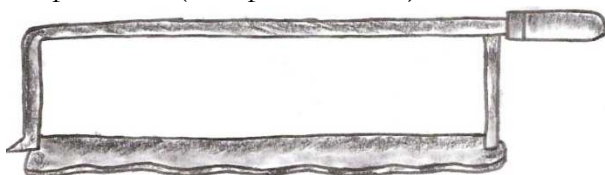
La barrina també és una eina realitzada per en Casafont i s'utilitzava per foradar els ganivets, juntament amb el trepant violí o violí per fer forats. El seu estat de conservació actual és rovellat. Aquest model de barrina també hi és en dues mides més: 23x4 cm i 28.5x4.5 cm.

- Barrina taladret 23x4 cm

Aquesta eina també és una realització del ganiveter Casafont i, de la mateixa manera que les altres, aquesta també s'utilitzava per foradar els ganivets; això és així perquè segons el tipus i la mida de forat que es volia fer se n'utilitzava una o altra. L'estat de conservació actual és rovellat.

- Trepant violí (violí per fer forats)

Aquesta eina era la complementària de la barrina i és una peça realitzada per en Casafont. Actualment es troba rovellat.

- Trepant violí (violí per fer forats)

Aquesta peça funcionava amb la barrina i s'usava per foradar els ganivets. És una peça del ganiveter Casafont i actualment està rovellada.

Greixar i soldar:

- Engreixador

Tal com el seu nom indica, aquesta eina era utilitzada per greixar la resta d'eines que tenia el ganiveter. Aquest en concret, era propietat del ganiveter Costa i actualment està una mica rovellat.

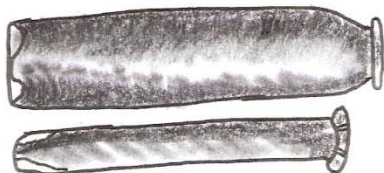
- Soldador d'estany

L'eina era propietat del Museu Etnogràfic i va ser cedida per en Costa l'any 1968. Aquesta peça s'usava per soldar els trossets d'estany que es podien posar al mànec i actualment està rovellat.

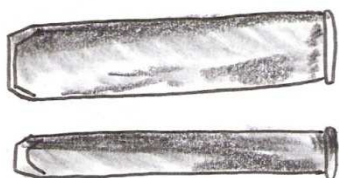
Marcar:

- Punxó per marcar "Bavilleset"

Eina cedida per Ramon Lluís Toll, que va ser fabricada entre 1950 i 1960. Es tracta d'una peça d'origen espanyol utilitzada per fer les marques als ganivets i actualment està rovellada.

- Punxó per marcar "Coste"

Aquesta peça és una cessió d'en Toll i s'utilitzava per marcar els logotips a les peces. És una eina d'origen espanyol que va ser fabricada entre 1950 i 1960 i que actualment es troba rovellada.

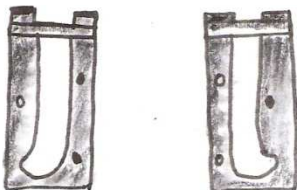
Motlles o motlures:

- Matriu per tisores de seda “Velera”

Aquesta matriu s’usava per fabricar les tisores de seda. És una eina fabricada per en Toll i està datada de l’any 1945. Actualment la matriu està rovellada.

- Motlle de mànec de dues peces

Aquest motlle era propietat del ganiveter Joan Costa i s’usava per fer el mànec de ganivets o navalles. Actualment el seu estat de conservació és regular, és a dir, no és ni excessivament bo ni excessivament dolent.

- Motlle per fondre i transportar alumini (Doble rodó)

Aquest motlle és una eina pròpia d’en Toll i està datada del 1945. Segons la forma que es volgués donar a l’alumini s’utilitzava un motlle o un altre (a continuació veurem altres exemples). Aquesta eina, actualment, està rovellada.

- Motlle per fondre i transportar alumini (Rectangular)

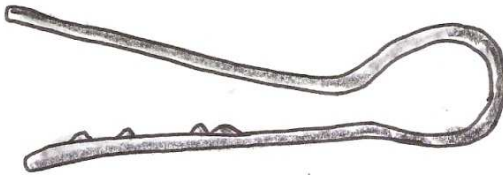
Igual que el motlle anterior, aquest també és una eina pròpia d’en Toll i també està rovellat. Aquest motlle s’utilitzava bàsicament per fondre i transportar l’alumini que havia de tenir forma rectangular.

- Motlle per fondre i transportar alumini (Rodó)

Aquesta eina utilitzada per fondre, transportar i moldejar l'alumini és una eina pròpia d'en Toll datada del 1945 que actualment es troba en un estat de conservació rovellat.

- Motlle mànec

Aquest motlle s'utilitzava per acabar de donar forma a la banya: es posava la banya dins el motlle i llavors es treia el sobrant mitjançant el tallabanyes. Aquesta eina és d'autor desconegut i en l'actualitat està rovellat.

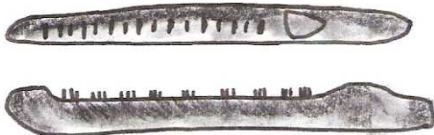
Polir:

- Polidora de feltre

Aquesta eina és una polidora d'origen espanyol datada del 1950 que en Toll va cedir al MGET i que es troba en un estat de conservació bo.

- Raspa i rascador

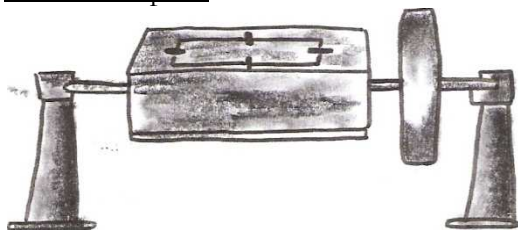

Aquesta peça és una cessió del Museu Etnogràfic de Solsona. S'utilitzava per polir o rascar la banya o el mànec un cop ja fet per tal que quedés millor. En l'actualitat, aquesta eina es troba rovellada i gastada.

MÀQUINES:

Polir:

- Tambor de polir

La màquina que tenim aquí dibuixada era pròpia d'en Toll i està datada el 1945. S'utilitzava per polir els mànecs dels ganivets, que crec que es guardaven dins el tambor. Actualment té la tapa trencada.

MATERIALS:

Fusta:

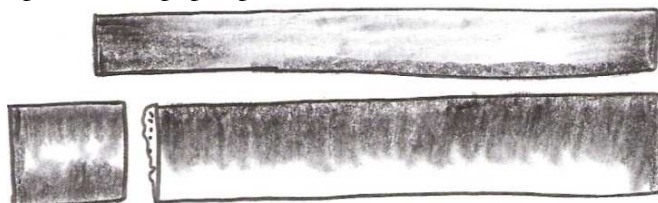
- 4 peces de fusta de caqui

Aquestes matèries primeres també són una cessió d'en Toll i tenen una datació aproximada de l'any 1970. Al museu hi ha quatre llistons com el que es veu al dibuix.

Paper:

- 3 planxes de paper premsat

Aquestes matèries primeres tenen com a origen geogràfic el Japó, estan datades del 1945 i són una de les cessions d'en Toll.

PRODUCTES:

Ganivets:

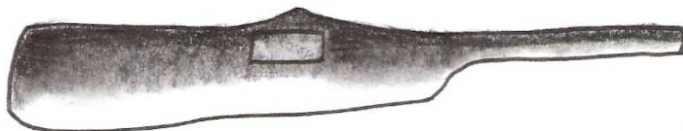
Semielaborats:

- Fulla per acabar de ganivet de muntanya

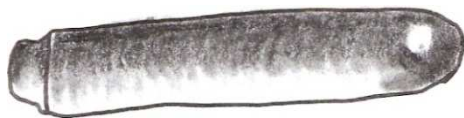
Aquesta fulla de ganivet és una eina pròpia d'en Toll, és a dir, que la fabricava ell. La fulla està datada del 1950 i, tal com el seu nom indica, s'utilitzaria per fabricar un ganivet de muntanya.

- Ganiveta per tallar el pa

Aquesta peça semielaborada és una cessió del Museu Etnogràfic de la ciutat i era una fabricació d'en Costa. S'hauria usat per fer un ganivet per tallar el pa i actualment es troba en un estat de conservació bo.

- Màncec de ganivet de taula sense virolla

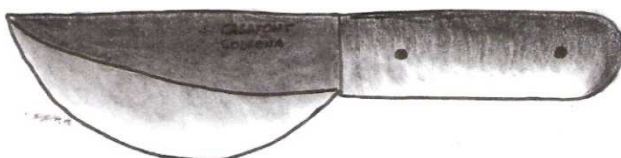

Aquest màncec és una fabricació d'en Toll datada del 1960 i s'hauria utilitzat per formar part d'un ganivet de taula.

Elaborats:

Capar:

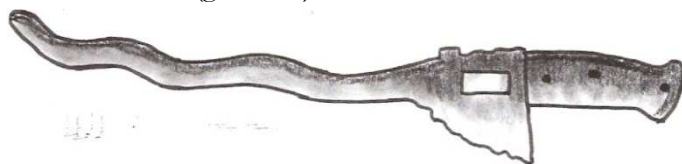
- Ganivet de veterinari

Aquest ganivet és una fabricació d'en Casafont i s'usava per capar els porcs en l'àmbit veterinari. L'estat de conservació en què es troba actualment és bo.

Decorar:

- Ganivet artístic (ganiveta)

Aquesta peça realitzada per en Costa i cedida al Museu Etnogràfic l'any 1969 s'utilitzava per tallar o bé per decorar, que era el més normal. Actualment, es troba en un bon estat de conservació.

- Ganivet artístic (matxet)

Aquest ganivet fou una fabricació d'en Costa i s'utilitzava per tallar o bé decorar. Es troba en un bon estat de conservació i mesura 44.5 cm.

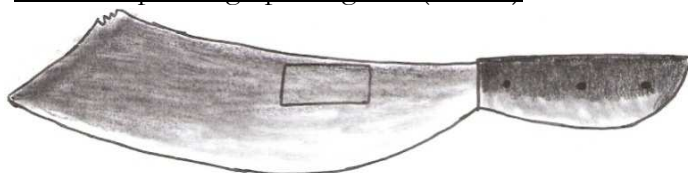
- Ganivet artístic (punyal)

Aquest punyal s'usava per tallar o decorar i era una fabricació d'en Joan Costa. El ganiveter el va cedir l'any 1969 al Museu Etnogràfic i actualment es troba en un estat de conservació excel·lent.

Degollar:

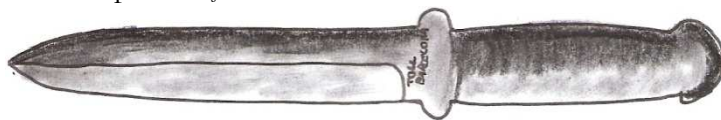
- Ganivet tipus aragó per degollar (matxet)

Aquesta peça és una fabricació d'en Costa i s'usava per degollar, tot i que molta gent l'usava com a decoració. Actualment es troba en un estat de conservació bo.

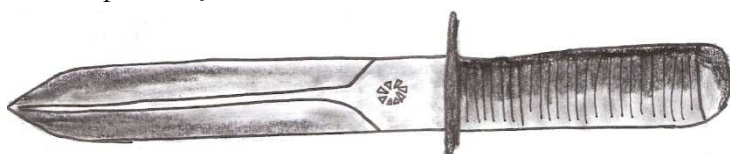
Llençar:

- Ganivet per llençar:

Aquest ganivet és una eina fabricada per en Toll l'any 1960 aproximadament. Es troba en un estat de conservació excel·lent i s'usava per llençar o tallar.

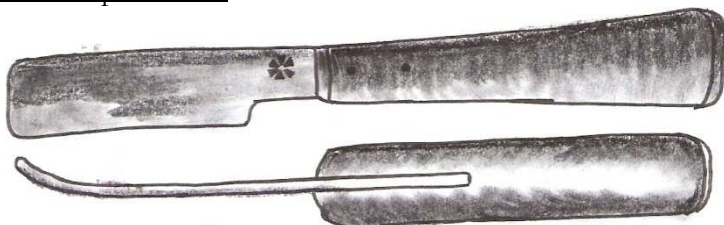
- Ganivet per llençar:

Aquesta peça és pròpia d'en Toll i està datada del 1960. S'utilitzava per llençar i l'estat de conservació en què es troba és bo.

Obrir o buidar cocos:

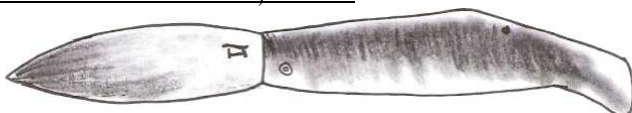
- Ganivet per cocos:

Aquest ganivet és una peça fabricada per en Toll i està datat del 1955. Tal com el seu nom indica, es tracta d'un ganivets per obrir i/o buidar cocos i el seu estat de conservació actual és bo.

Tallar:

- Ganivet comú de mitja molla

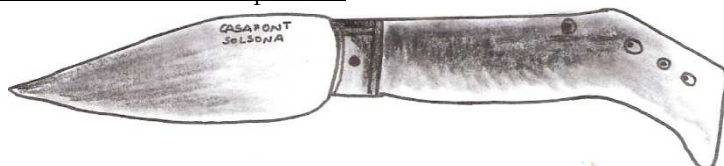
Aquest ganivet, també anomenat navalla, és un ganivet d'en Costa cedit al Museu Etnogràfic l'any 1969. És una peça destinada a tallar i es conserva bé.

- Ganivet comú sense palanca

Aquest ganivet és un ganivet del tipus navalla que s'usa bàsicament per tallar. El seu fabricant és un ganiveter anomenat Cases i l'estat de conservació actual és rovellat.

- Ganivet comú sense palanca

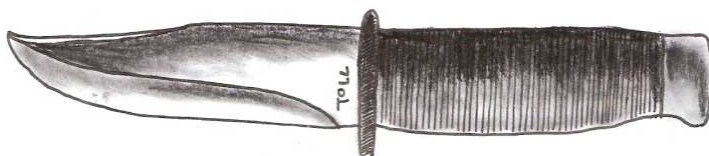
Aquesta peça és del tipus navalla i s'usa bàsicament per tallar. El seu fabricant és el ganiveter Casafont i el seu estat de conservació actual és bo.

- Ganivet de cuina

Aquest ganivet és una fabricació d'en Costa i era propietat del Museu Etnogràfic de l'Ajuntament de Solsona. El seu ús bàsic és tallar i l'estat de conservació actual és bo.

- Ganivet de muntanya

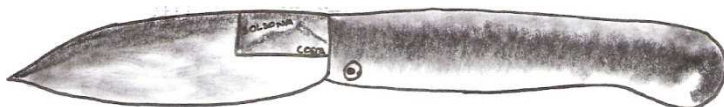
La peça que tenim aquí dibuixada és una fabricació d'en Toll i està datat del 1950. El seu estat de conservació actual és bo i l'ús bàsic és tallar.

- Ganivet de muntanya "Chino"

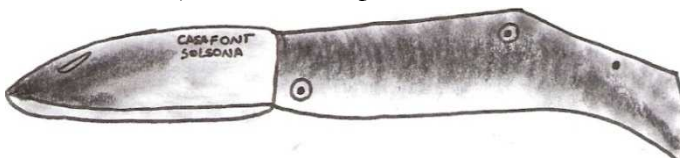
Aquesta peça és una de les cessions d'en Toll, el seu origen és desconegut tot i que si que se sap que està datada aproximadament del 1945. El seu ús bàsic és tallar i es conserva rovellada.

- Ganivet de mitja molla

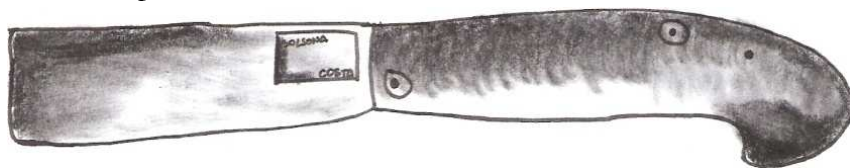
Aquest ganivet del tipus navalla és una fabricació d'en Costa. El ganiveter el va cedir al Museu Etnogràfic de la ciutat l'any 1969 i s'usa per tallar. El seu estat de conservació actual és bo.

- Ganivet de mitja molla sense palanca

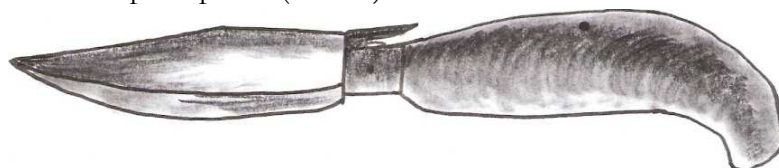
El ganivet que tenim aquí dibuixat és del tipus navalla i es tracta d'una fabricació d'en Casafont. El seu ús bàsic és tallar i l'estat de conservació actual és bo. En aquest cas, el mànec pot ser de color negre o groc.

- Ganivet espuntat

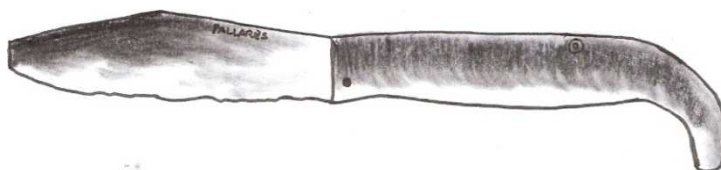
Aquest ganivet, també anomenat mallorquí, és una peça fabricada per en Costa. S'usa per tallar el fil de les xarxes de pescar i es troba en un bon estat de conservació.

- Ganivet tipus ripollès (navalla)

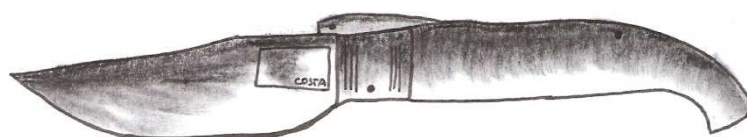
Aquesta peça fabricada per en Casafont és del tipus navalla però amb palanca. El seu ús bàsic és tallar i es troba en un bon estat de conservació.

- Ganivet tipus ripollès (navalla pallaresa)

Aquest ganivet és una fabricació del Pallarès, per això es coneix com a navalla pallaresa. S'usa bàsicament per tallar i actualment s'ha tractat per conservar-lo.

- Ganivet tipus ripollès amb palanca

Aquest ganivet fabricat per en Costa és una navalla amb palanca. El seu ús bàsic és tallar qualsevol cosa en general i el seu estat de conservació és bo tot i que està una mica rovellat i desgastat.

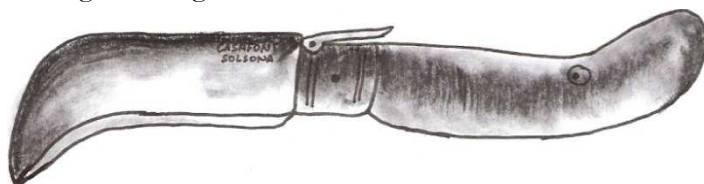
Verema i tèxtil:

- Ganivet ganxat o ganxut

Aquest ganivet fabricat per en Costa s'utilitzava per tallar peces de rova i per la vinya. Actualment es conserva bé.

- Ganivet ganxat o ganxut

Aquest ganivet és una fabricació d'en Casafont i, igual que l'anterior també s'utilitzava a la vinya i al tèxtil. L'estat de conservació en què es troba és bo.

Tisores

Semielaborades

- Migtall tisores per seda "Velera"

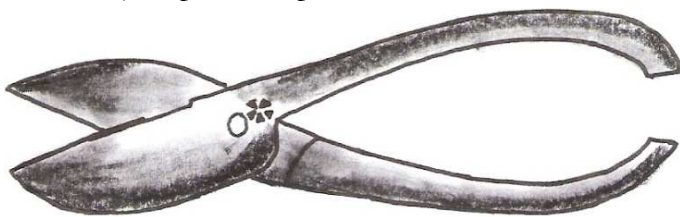
Aquesta part de les tisores estava destinada a ser unes tisores per tallar seda. Formen part d'una cessió d'en Toll i les va fabricar aquest mateix ganiveter. Estan datades del 1945 i el seu estat de conservació actual és rovellat.

- Tisora forjada per joiers

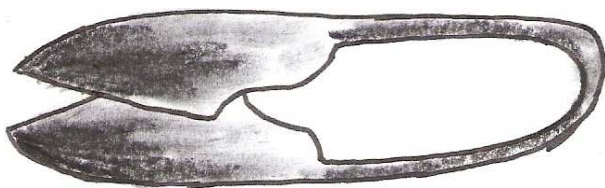
Aquesta peça és una fabricació d'en Toll i està datada del 1955. S'usava per tallar les joies i actualment es conserva un xic rovellada.

- Tisora forjada per tallar planxa

Aquestes tisores són fabricació d'en Toll. El seu ús és tallar la planxa i el seu estat de conservació actual és rovellat.

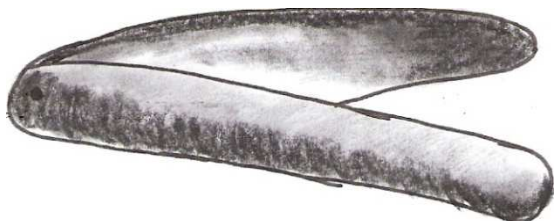
- Tisora teixidora (per seda) "Velera"

Aquestes tisores estan realitzades per en Toll i tenen com a finalitat tallar la seda. Actualment es conserven bé.

Altres:

- Dos mànecs de navalla d'afaitar

Aquests dos mànecs són eines pròpies d'en Toll i estan datats d'entre el 1944 i el 1945.

5.2- ENQUESTES SOBRE EL MUSEU A LA POBLACIÓ SOLSONINA

Per tal de poder conèixer l'opinió que té la població solsonina sobre el desaparegut Museu del Ganivet i Eines de Tall que hi havia a la ciutat fins fa poc més d'un any, he realitzat una enquesta amb preguntes de valoració i opinió personal de l'entitat cultural.

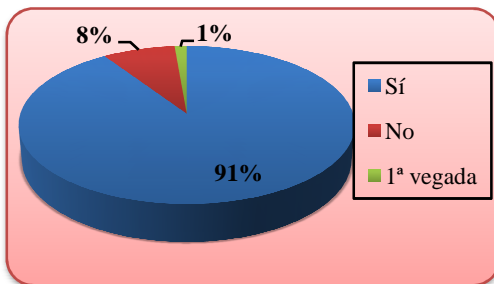
El total d'enquestats és de 150 persones com a mostra de la població total de la ciutat. D'entre aquestes 150 persones, 74 són homes i 76 són dones, ambdós d'edats compreses entre els 18 i els 70 o més anys i de diversos sectors de població en grups de 25 persones de cada franja d'edat. Les persones enquestades han estat escollides a l'atzar en diversos recorreguts duts a

terme en les diferents zones públiques i privades de Solsona, entre les quals hi ha cases particulars i establiments comercials.

Els resultats d'aquestes^{14 15} enquestes estan recollits en les pàgines que vénen a continuació mitjançant gràfiques i taules corresponents a cada pregunta i la seva respectiva valoració.

1- Saps que fins fa poc temps hi havia el Museu del Ganivet i Eines de Tall a Solsona?

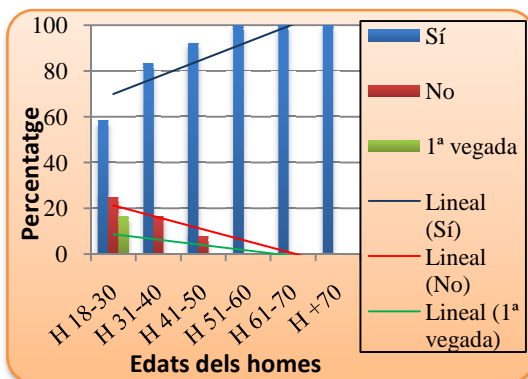
Gràfic número 1.0

FONT: Elaboració pròpia

En aquesta gràfica podem veure que un 91% dels enquestats estava al corrent de l'existència del Museu mentre que un 9% no ho sabia. D'aquest 9%, un 8% n'havia sentit parlar però no sabien que estava a Solsona i l'1% restant no sabia que existís.

Gràfic número 1.1

FONT: Elaboració pròpia

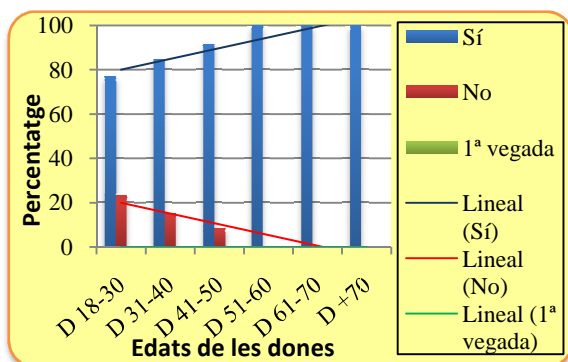
En aquest gràfic referent al total d'homes enquestats segons la seva edat podem observar que la tendència a conèixer el museu (SÍ) incrementa amb l'edat, ja que la oscil·lació entre el nombre de joves que en coneixien l'existència i el nombre de persones d'edat més elevada és d'un 35-40%. D'altra banda, la línia de tendència del NO, mostra clarament que els participants en l'enquesta que van

respondre que no coneixien l'existència del MGET a Solsona són els d'edats compreses entre 18 i 50 anys. Finalment, els que van respondre que no sabien que fos a Solsona són majoritàriament els joves de 18 a 30 anys.

¹⁴ Veure el model de les enquestes a la pàgina 7 de l'annex.

¹⁵ Veure les taules del buidatge de les enquestes a la pàgina 9 de l'annex.

Gràfic número 1.2

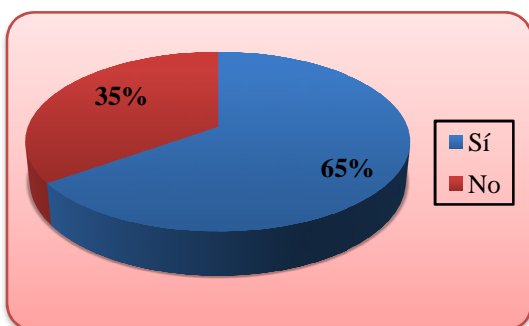

FONT: Elaboració pròpia

Per acabar, podem observar que no hi ha cap persona que ens hagi respost que era la primera vegada que sentien parlar del Museu del Ganivet.

2- L'havies visitat mai?

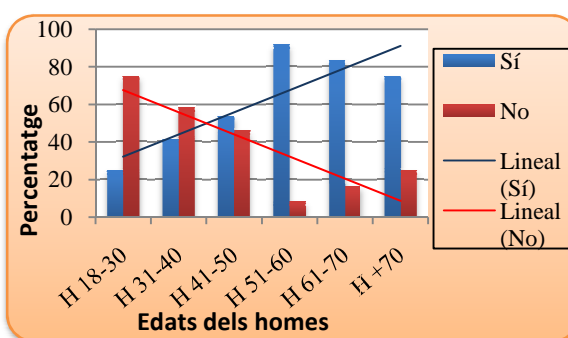
Gràfic número 2.0

FONT: Elaboració pròpia

En aquest gràfic podem veure que la majoria de la població enquestada a Solsona havia visitat alguna vegada el Museu del Ganivet, encara que, segons els perquès respostos per ells mateixos, molts ho van fer només una vegada i per curiositat. El 35% dels enquestats no el van visitar, això demostra que, tot i ser un atractiu turístic de la pròpia ciutat, molts dels seus ciutadans no tenien interès per veure'l.

Gràfic número 2.1

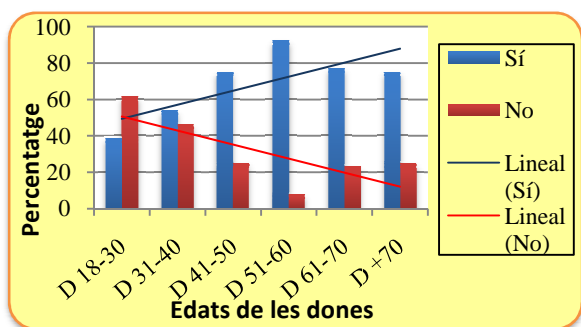

FONT: Elaboració pròpia

En referència als homes, veiem que la tendència a visitar el MGET incrementa en funció de l'edat de l'enquesta, és a dir, com més gran és una persona, més interès té en visitar-lo; així ens ho mostra la pendent tant accentuada que té la línia de tendència. Tot i que hi ha un punt rellevant en els homes d'entre 51 i 60 anys ja que mostren un gran interès en visitar el museu i el número de visitants és superior que a les altres franges d'edat.

Pel que fa a la resposta negativa, podem veure que la línia de tendència és decreixent, la qual cosa significa que hi ha més persones joves que no l'havien visitat. En aquest cas també hi ha un fet rellevant en la franja d'edat dels 18 als 30 anys: la diferència entre el nombre de joves que l'han visitat i els que no és d'un 50% a favor de la resposta negativa.

Gràfic número 2.2

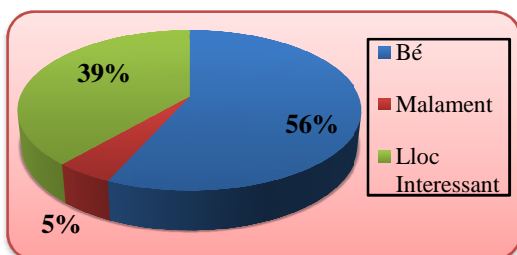
FONT: Elaboració pròpia

les dones d'edat més avançada. Amb relació a la resposta negativa cal dir que, malgrat que la tendència és semblant als homes, no hi ha una diferència tan superior en l'edat més jove, atès que només hi ha una franja d'edat, la corresponent a les dones d'entre 18 i 30 anys, en la qual s'imposi aquesta resposta.

Quan a les respostes donades per les dones, podem observar que són molt similars a les dels homes, ja que la tendència a respondre afirmativament augmenta en funció de l'edat de l'enquestat i també té un punt rellevant en les dones d'edat compresa entre els 51 i els 60 anys, que també han mostrat una resposta superior a

3- Què n'opinaves o n'opines de la idea?

Gràfic número 3.0

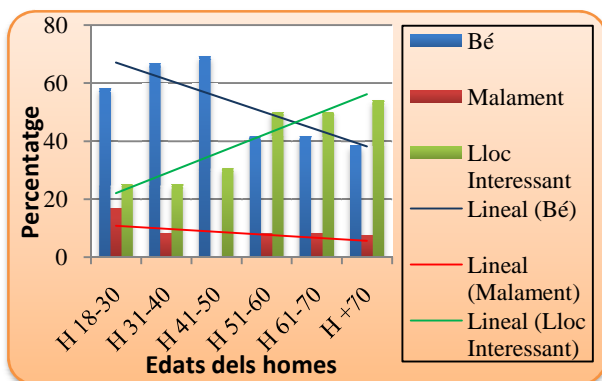

FONT: Elaboració pròpia

lloc interessant per visitar.

En aquest gràfic de sectors podem observar que a un 95% de la població total enquestada els semblava bona idea que hi hagués aquest Museu del Ganivet mentre que un 5% de la població pensa que estava malament. D'aquest 95%, trobem que un 56% opinen que estava bé mentre que un 39% creien que era un

Gràfic número 3.1

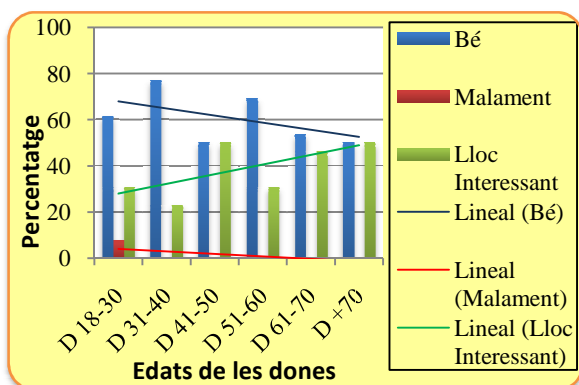
FONT: Elaboració pròpia

l'edat tot i que els homes d'entre 41 i 50 anys superen la línia, i la tendència a respondre que era

Aquest gràfic ens mostra que els homes tenien una bona opinió del museu atès que, segons podem observar, la resposta negativa no supera el 20% de població en cap de les franges d'edat. Quan a les altres dues respostes, podem veure que els joves enquestats responen majoritàriament que estava bé i aquesta tendència disminueix amb

un lloc interessant augmenta molt amb l'edat ja que la pendent de la línia és molt pronunciada i la diferència és de gairebé el 40%.

Gràfic número 3.2

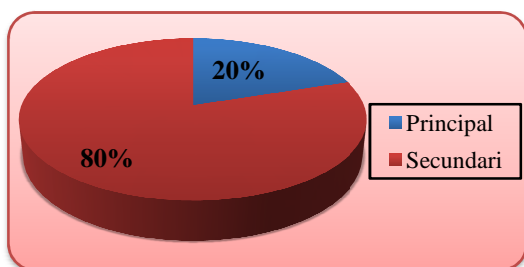
FONT: Elaboració pròpia

En aquest gràfic podem veure que l'opinió de les dones és, majoritàriament, més uniforme que la dels homes. Pel que fa a l'opinió que el museu estava bé disminueix amb l'edat però hi ha dos punts de rellevància important que són el de les dones d'entre 31 i 40 anys i el de les d'entre 41 i 50.

Respecte l'opinió que era un lloc interessant, cal dir que incrementa amb l'edat, tot i que hi ha tres punts rellevants: les dones d'entre 31 i 40 anys i les d'entre 51 i 60, estan per sota la línia mentre que les d'entre 41 i 50 anys es troben per sobre de la mateixa. Finalment, només trobem la resposta negativa en les dones d'entre 18 i 30 anys.

4- Quina importància a nivell turístic creus que tenia aquest museu a Solsona?

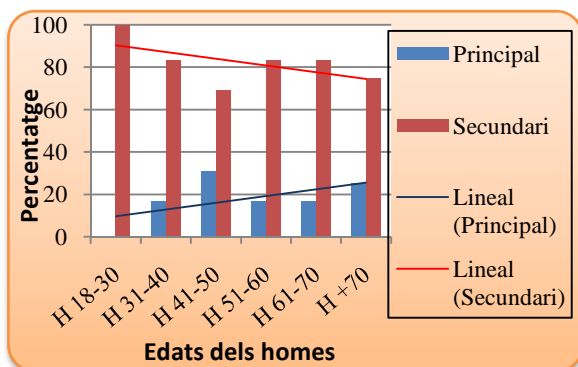
Gràfic número 4.0

FONT: Elaboració pròpia

En aquest gràfic de sectors podem veure que l'opinió de la gent és bastant uniforme ja que el 80% dels enquestats creuen que el museu era un atractiu turístic secundari i només el 20% ha respost que era principal.

Gràfic número 4.1

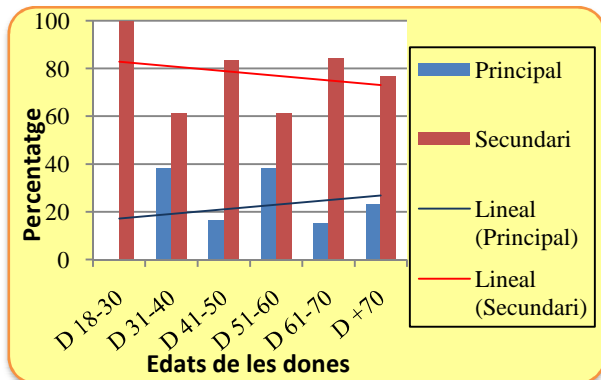
FONT: Elaboració pròpia

Aquest gràfic ens mostra que els homes tenen tendència a pensar que el museu era un atractiu principal com més grans són tot i que hi ha un punt rellevant que sobrepasa la línia de tendència en més de 10%; aquest punt és el dels homes d'entre 41 i 50 anys.

Pel que fa a l'opinió que era secundari, la línia de tendència té un comportament invers atès que és decreixent. En aquesta resposta també hi ha

un punt molt rellevant que està un 15% per sota la línia; aquest punt també és el dels homes d'entre 41 i 50 anys.

Gràfic número 4.2

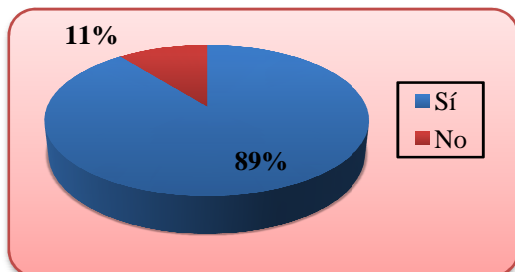
FONT: Elaboració pròpia

El gràfic de barres corresponent a les dones ens mostra que les dues tendències són molt horitzontals, la qual cosa ens indica que les respostes són molt similars. Tot i això, hi ha dos punts rellevants en la resposta que era un atractiu principal i un altre en la resposta que era un atractiu secundari: els dos primers són els de les dones d'entre 31 i 40 anys i d'entre

51 i 60 anys, atès que sobrepassen la línia en un 20% i un 15% respectivament; els segon, és el corresponent a les dones d'edats compreses entre 18 i 30 anys que, igual que en les altres dues, sobrepassa un 20% la línia de tendència.

5- Si es reobris o es fes un lloc semblant, el visitaries?

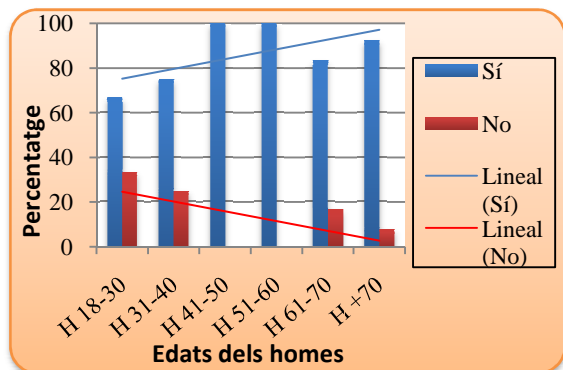
Gràfic número 5.0

FONT: Elaboració pròpia

Aquest gràfic ens revela que la majoria de la població tornaria a visitar el museu ja que el 89% dels enquestats han respost que SÍ mentre que tan sols un 11% ha respost que NO.

Gràfic número 5.1

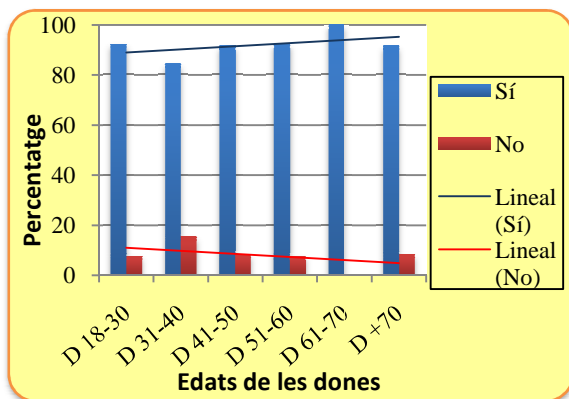
FONT: Elaboració pròpia

En el cas concret dels homes, la tendència a donar una resposta o una altra és molt accentuada ja que pot arribar a oscil·lar entre un 20% i un 25%. La línia de la resposta afirmativa (SÍ) incrementa molt notablement amb l'edat, és a dir, com més gran és la persona enquestada, en més casos respon que sí. No obstant això, els homes d'edats compreses entre 41 i 60 anys

trenquen amb la tendència i responen tots que el tornarien a visitar.

Pel que fa a la resposta negativa, veiem que té un comportament similar a l'anterior però a la inversa, en altres paraules, les persones joves tendeixen més a respondre que no que les persones grans.

Gràfic número 5.2

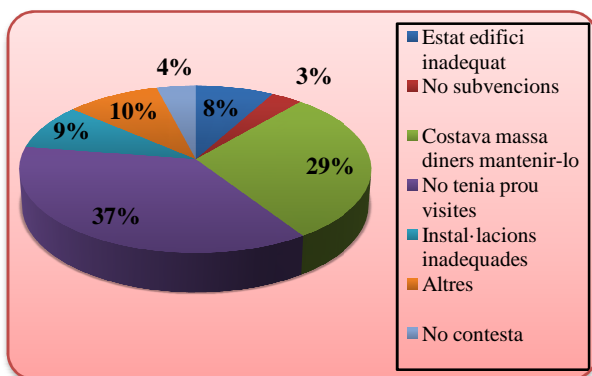

FONT: Elaboració pròpia

Respecte a les dones, les dues línies de tendència són gairebé horitzontals, la qual cosa indica que la tendència a afirmar la visita o a negar-la no varia amb l'edat. A més, en aquest cas no hi ha cap punt d'una rellevància important.

6- Quin o quins creus que van ser els motius que van provocar el tancament del Museu del Ganivet i Eines de Tall?

Gràfic número 6.0

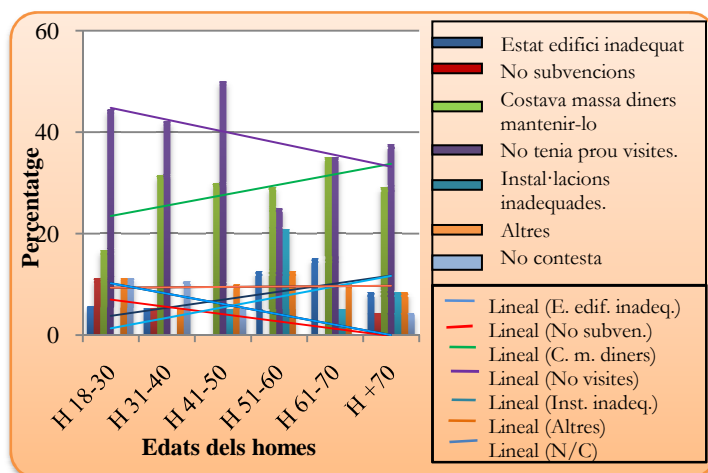

FONT: Elaboració pròpia

Aquest gràfic ens mostra els motius que la gent creu que van propiciar el tancament del museu. Els dos motius més citats són: “no tenia prou visites” i “costava massa diners mantenir-lo” amb un 37% i 29% respectivament; per contra, els dos menys votats són: “l'estat de l'edifici no era l'adequat” i “no rebia prou subvencions” amb un 8% i un 3% respectivament.

Finalment, cal comentar que un 4% dels enquestats han preferit no contestar aquesta pregunta.

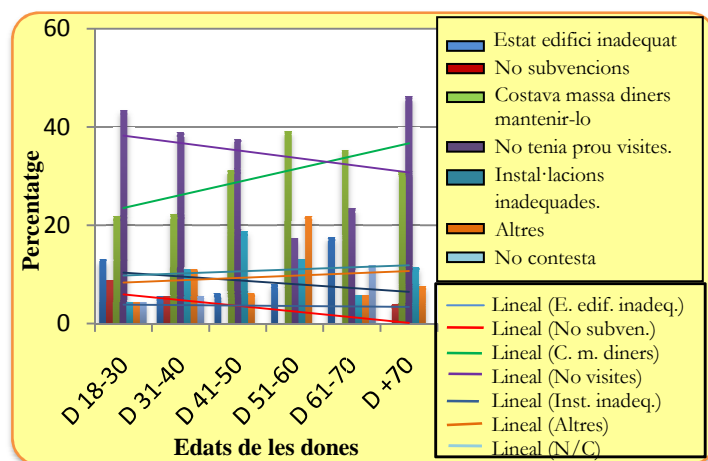
Gràfic número 6.1

FONT: Elaboració pròpia

Segons veiem al gràfic, la tendència a respondre que l'estat de l'edifici no era l'adequat incrementa amb l'edat però la línia no té gaire pendent. Quant a les subvencions, la línia de tendència és decreixent però tampoc té un pendent gaire accentuat. En relació a la línia del “costava massa diners mantenir-lo” veiem que és creixent i té un pendent força accentuat (+15%) mentre que la línia del “no tenia prou visites” actua a la inversa, és a dir, és decreixent i té un pendent una mica accentuat (aprox. d'un 10%). Pel que fa a les instal·lacions inadequades podem observar que la tendència és creixent però amb un pendent molt lleuger. En el cas de la línia de tendència “altres” es mostra que els homes tenen una mateixa tendència, ja que la línia és plana. Finalment, la tendència a no contestar incrementa amb l'edat i té un lleuger pendent.

Gràfic número 6.2

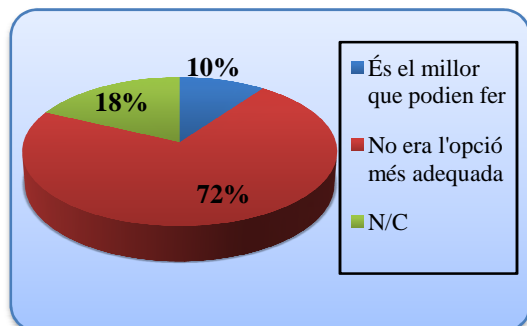
FONT: Elaboració pròpia

Segons observem en el gràfic de barres veiem que la línia de tendència de “estat de l'edifici inadequat” és pràcticament plana, per tant, es pot dir que la tendència no varia segons l'edat mentre que en la resposta de les subvencions, observem que la línia de tendència és decreixent amb un lleuger pendent i no hi ha cap punt d'especial rellevància. Pel que fa a la de “costava massa diners mantenir-lo” i “no tenia prou visites” observem que tenen un comportament invers però amb un pendent molt similar: la primera té la línia de tendència creixent amb un pendent del 15% però la segona la té decreixent amb un pendent del 10%. Finalment, trobem les línies de tendència de les tres últimes respostes: la de les “instal·lacions inadequades” presenta un pendent plenament horitzontal, la d’ “altres” és

creixent amb un pendent gairebé inapreciable i la del “no contesta” també té el pendent gairebé pla.

7- Què n’opines sobre aquest tancament?

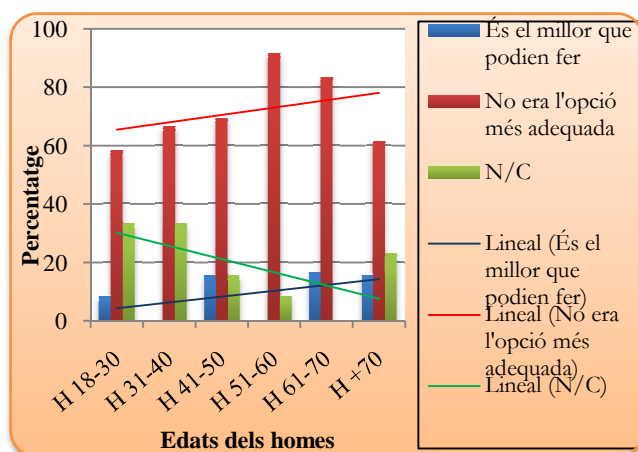
Gràfic número 7.0

FONT: Elaboració pròpia

El gràfic de sectors ens mostra què n’opina la gent sobre el tancament del MGET. El 18% dels enquestats creuen que l’Administració va actuar correctament mentre que el 72% opinen que segurament hi havia altres alternatives millors. El 10% restant han cregut convenient no opinar al respecte.

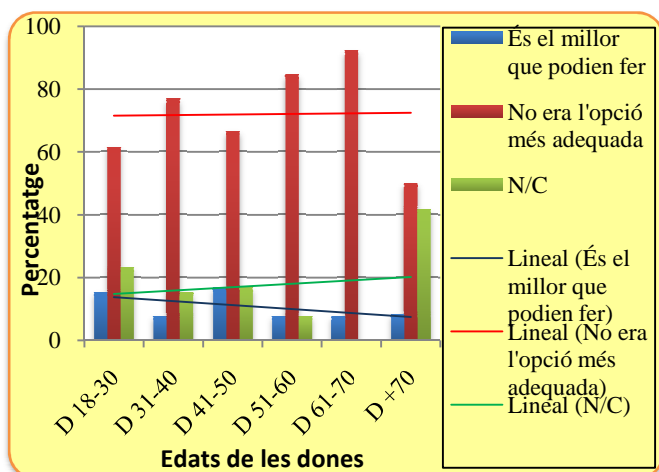
Gràfic número 7.1

FONT: Elaboració pròpia

Els homes presenten moltes variacions respecte aquesta pregunta. Si comencem per la resposta que és el millor que es podia fer, observem que incrementa amb l’edat però la línia de tendència no és excessivament creixent. Pel que fa a la resposta negativa (No era l’opció més adequada) podem veure que té una tendència creixent un xic pronunciada ja que l’oscil·lació entre el mínim i el màxim és d’un 15%. En aquest cas trobem dos punts molt rellevants, un per excés i l’altre per mancança, el primer correspon als homes d’entre 51 i 60 anys i el segon als de més de 70 anys. Respecte a la línia de tendència de les respostes no contestades, cal comentar que, tot i ser decreixent, té un mínim de dos punts rellevants a comentar i, de la mateixa manera que en la resposta anterior, un és per insuficiència i l’altre per excés. El primer correspon als homes d’entre 61 i 70 anys, que no han donat cap resposta d’aquest tipus, i el segon, als homes de més de 70 anys, que superen la línia en més d’un 15%.

Gràfic número 7.2

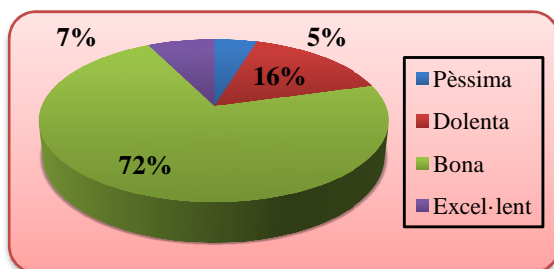

FONT: Elaboració pròpia

En aquest gràfic de barres referent a la resposta donada per les dones a l'enquesta, observem que les tendències són gairebé planes. En el cas de la resposta "és el millor que podien fer" veiem que la tendència és decreixent i no hi ha rellevància. En relació a la resposta que no era l'opció més adequada observem que la tendència és pràcticament horitzontal però hi ha tres punts molt rellevants: els de les dones d'entre 51 i 60 anys i d'entre 61 i 70 sobrepassen la línia en un 15% i un 20% respectivament, l'altre punt rellevant és el de les dones de més de 70 anys, que estan un 20% per sota la línia. Finalment, cal comentar que, pel que fa a les respostes no contestades la tendència és creixent però hi ha un punt molt rellevant en les dones de més de 70 anys, en el qual les respostes anotades superen en el 20% i escaig la línia de tendència.

8- Quina valoració li posaries?

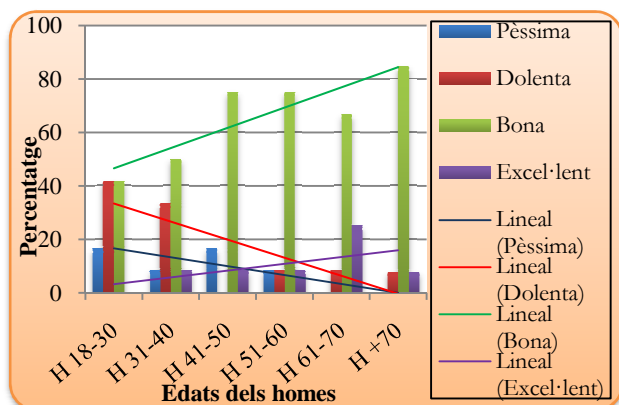
Gràfic número 8.0

FONT: Elaboració pròpia

El gràfic de sectors ens mostra que l'opinió de la gent de Solsona és força unànime atès que el 72% de la població coincideix que la valoració del museu és bona i tan sols el 16% opina que és dolenta. El 12% restant s'ha decantat per un dels dos extrems (7% creu que era excel·lent i el 5% pèssima).

Gràfic número 8.1

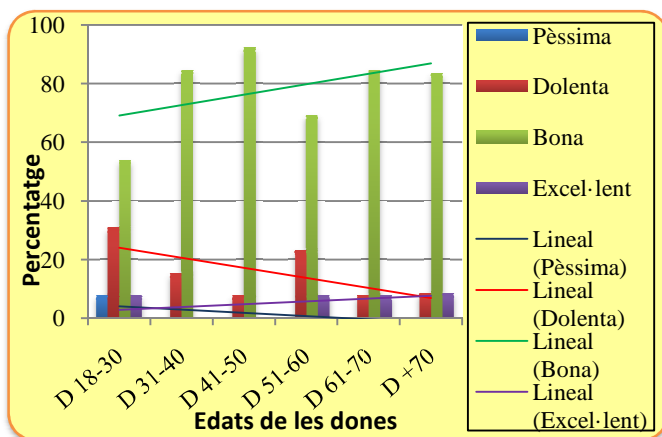
Aquest gràfic de barres ens mostra les valoracions donades pels enquestats sobre el MGET. La línia de tendència de la valoració pèssima és decreixent mentre que la de la valoració excel·lent és creixent. Pel que fa a les respostes més centrals, observem que la tendència a respondre "bona" és creixent i té un pendent pronunciat mentre que la

FONT: Elaboració pròpia

decreixent i molt pronunciada (35% d'oscil·lació).

tendència a respondre "pèssima" és

Gràfic 8.2

FONT: Elaboració pròpia

l'edat i no té el pendent tan pronunciada com en el cas dels homes mentre que la valoració bona té el pendent creixent.

Aquí observem les valoracions de les dones sobre el tema. Igual que en el cas dels homes, la línia de tendència de la valoració pèssima és decreixent tot i que en aquest cas és gairebé plana, el mateix passa amb la de valoració excel·lent: la línia és creixent però és força horitzontal.

Quant a les respostes més comunes, la valoració dolenta és decreixent segons

6- REPRODUCCIÓ D'UN ANTIC TALLER DE GANIVETERIA

En aquest apartat em dispenso a comentar l'última novetat de la ciutat en referència a la ganiveteria; aquesta novetat és la reproducció d'un antic taller de ganiveteria localitzada als baixos del Palau Llobera, on actualment es troba l'Oficina de Turisme. En un principi, es trobaria dins el que seria el Centre d'Interpretació i segons fonts del Consell Comarcal del Solsonès, el propietari del Centre i la reproducció del taller, s'inaugurarà el primer trimestre d'aquest any 2010.

El Centre d'Interpretació contindrà diverses informacions i elements d'importància a nivell cultural, industrial, artesanal i de patrimoni natural de la comarca del Solsonès i estarà complementat amb maquetes. En relació al taller de ganiveteria, cal dir que tindrà com a objectiu o finalitat principal que les persones que el visitin puguin recórrer un taller antic i, a la vegada, puguin veure com era la indústria ganivetera solsonina, que tanta importància va tenir en aquesta ciutat; en altres paraules, que els visitants puguin fer-se una idea de com era aquest ofici, majoritàriament, artesanal.

Aquest taller ocuparà una tercera part del Centre i estarà format per les màquines i les peces que s'utilitzaven i es fabricaven a Solsona. Per això variarà del Museu del Ganivet i Eines de Tall, atès que, en aquest últim, hi havia molts ganivets i peces curioses que no pertanyien a Solsona ni a la comarca. A més, també es diferenciarà del Museu en el fet que, en el nou taller, les màquines estaran organitzades de la mateixa forma que en un taller de ganiveteria artesanal. D'altra banda, aquesta distribució estarà acompanyada de fotos i hi haurà algunes coses interactives com ara llums i sorolls que podran activar els visitants mitjançant algun mecanisme ubicat a les màquines a fi que sigui més fàcil comprendre'n el funcionament.

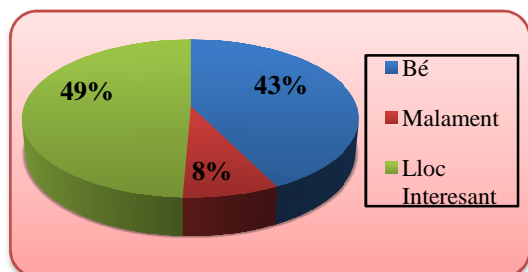
La reproducció del taller de ganiveteria havia d'ésser inaugurada abans d'acabar l'any 2009, però hi ha diversos factors que van propiciar que això no fos possible, en concret: l'espera d'uns ajuts o subvencions provinents de la Generalitat de Catalunya, les obres que s'estan realitzant a l'interior de l'edifici, que al mes de desembre es troben en la primera fase; i la reubicació de totes les màquines. No obstant això, des del Consell Comarcal del Solsonès i l'Ajuntament de Solsona, que participa en la creació del Centre d'Interpretació¹⁶, s'està fent tot el possible per agilitzar els tràmits corresponents.

6.1- ENQUESTES SOBRE EL TALLER A LA POBLACIÓ SOLSONINA

Les respostes de l'enquesta realitzada sobre la reproducció de l'antic taller de ganiveteria són les següents:

1- Que te'n sembla la idea?

Gràfic número 9.0

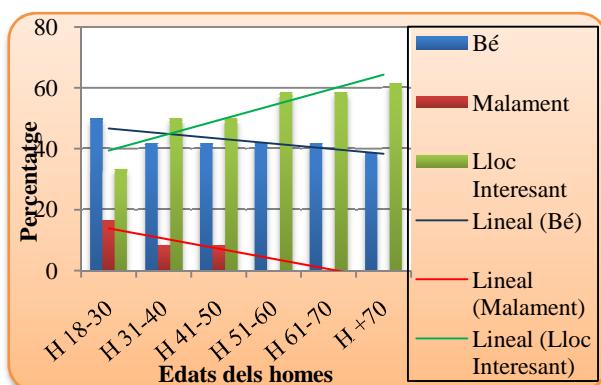

FONT: Elaboració pròpia

El gràfic de sectors ens mostra l'opinió que tenen els enquestats en relació a l'obertura d'aquesta reproducció. El 43% creuen que està bé i el 49% opinen que pot ser un lloc interessant de visitar. No obstant això, hi ha un 8% dels enquestats als quals no els sembla bé aquesta obertura.

¹⁶ Segons l'entrevista feta al regidor de Governació, Promoció Econòmica i Turisme i 2n tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Solsona, el Sr. Josep Caelles, la creació del Centre d'Interpretació és un projecte conjunt entre l'Ajuntament de Solsona i el Patronat de Turisme.

Gràfic número 9.1

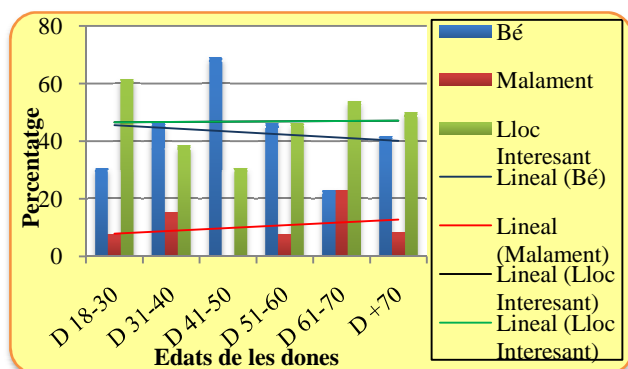
FONT: Elaboració pròpia

En aquest gràfic podem veure que la tendència que tenen als homes a respondre que estava bé és decreixent però és bastant horitzontal. Pel que fa a opinar que pot ser un lloc interessant de visitar observem que la tendència és creixent i té un fort pendent (20% aprox.). Finalment, pel que fa a opinar

que aquesta obertura no és bona, el gràfic mostra

que la línia de tendència és decreixent amb un pendent fort.

Gràfic número 9.2

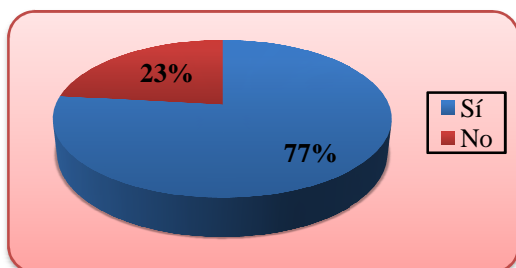
FONT: Elaboració pròpia

Aquest gràfic de barres ens indica que la tendència de les respostes és molt semblant, atès que les dues línies de resposta positiva són gairebé horitzontals. Pel que fa a la línia de “BÉ” observem que en les dones d’entre 41 i 50 anys hi ha un punt molt rellevant, ja que la columna del percentatge supera en un 25% la línia de tendència. En

relació a la del “Lloc interessant” també hi ha un punt rellevant en la franja de dones joves (18-30) perquè el percentatge supera un 15% la línia. Finalment, quant a la resposta negativa (Malament) es veu que és decreixent però el pendent és força baix.

2- Creus que això beneficiarà la ciutat?

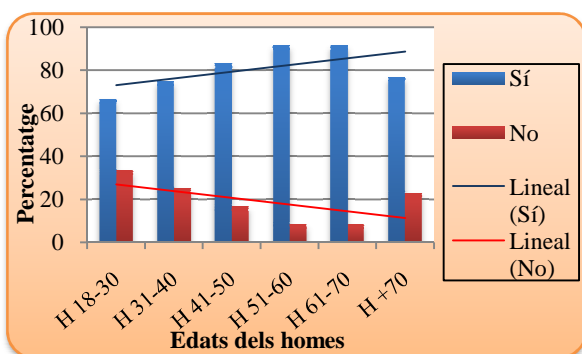
Gràfic número 10.0

FONT: Elaboració pròpia

Mitjançant el gràfic de sectors observem que la major part de la població enquestada (77%) pensa que aquest taller beneficiarà Solsona tot i que també hi ha un 23% que creuen que no ho farà, un percentatge força elevat de persones si el comparem amb altres gràfics en què hi ha preguntes d’opinió.

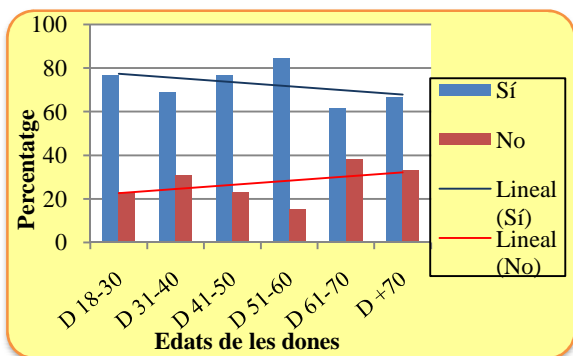
Gràfic número 10.1

En aquest gràfic observem que la línia de tendència del “Sí” és creixent i el pendent és d’un 15%. Pel que fa a la resposta negativa (No) veiem que la tendència és decreixent i el pendent és més baix, d’un 10% aproximadament.

FONT: Elaboració pròpia

Gràfic número 10.2

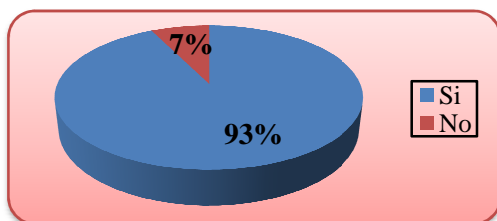

Aquest gràfic és invers a l’anterior, és a dir, en aquest cas la línia de la resposta afirmativa és decreixent i té molt poc pendent (10%) mentre que la de la negativa és creixent i té una mica més de pendent (15%).

FONT: Elaboració pròpia

3- Tu el visitaries?

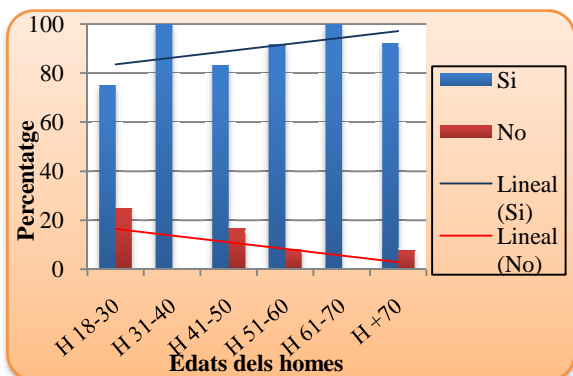
Gràfic número 11.0

Aquí observem que el 93% de la població enquestada té intenció de visitar, almenys una vegada, la reproducció de l’antic taller de ganiveteria. El 7% restant afirmen que no visitaran la reproducció.

FONT: Elaboració pròpia

Gràfic número 11.1

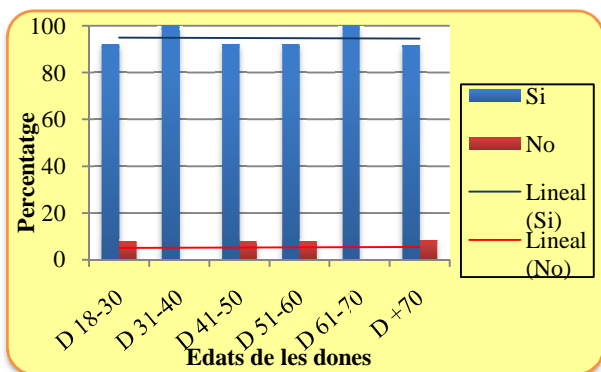

Aquest gràfic ens mostra els resultats obtinguts per part dels homes. En relació a la resposta afirmativa, observem que la línia de tendència és creixent i té un pendent del 15% aprox., a més, hi ha un punt un xic rellevant en els homes d’entre 31 i 40 anys atès que les seves respostes superen en un 15% la línia.

FONT: Elaboració pròpia

Quant a la línia de tendència de la resposta negativa, veiem que té un pendent decreixent d'un pendent semblant a l'anterior; en aquest cas no hi ha cap punt d'excessiva rellevància.

Gràfic número 11.2

FONT: Elaboració pròpia

Aquest gràfic ens mostra que l'opinió de les dones en les diferents franges d'edat és molt igual atès que les dues línies de tendència són pràcticament horitzontals i no hi ha punts de rellevància en cap de les dues.

7- CONCLUSIONS

Amb aquest treball he aconseguit recopilar gran part de la informació referent a la història de la ganiveteria a la nostra ciutat, tot i que ha estat un xic difícil atès que aquest tema no es troba en gairebé cap llibre. Quant als ganiveters en particular penso que he pogut comprendre com era la seva tasca, sobretot al principi, i he estat capaç de veure la importància que més d'un havia tingut per al poble. A més, he pogut copsar l'evolució que han tingut en la seva feina en el transcurs dels anys, en el cas del Pallarès aquesta evolució ha estat molt gran i variada.

Pel que fa al Museu del Ganivet i Eines de Tall he deduït que no se'n va fer mai una gran promoció i que potser per això es va tancar, ja que tant la gent, com els gestors, com la pròpia administració han afirmat que si la promoció del museu hagués estat més adequada potser les coses haurien canviat una mica. Penso que s'hauria d'haver tingut més en compte la ubicació del local perquè d'aquesta manera s'haurien evitat les petites inundacions i potser hagués estat possible començar a realitzar un inventari de totes les peces com cal, atès que el que s'ha fet no és ni de bon tros un gran inventari, ja que hauria calgut posar les fotografies de les peces i digitalitzar la informació per tal que quan algú hagués necessitat consultar-lo li hauria facilitat molt les coses. A més, també s'hauria pogut incrementar el nombre de visites al museu si el local hagués estat adaptat per les persones discapacitades i s'hagués posat més interès en el projecte atès que, segons les fonts enquestades i alguns gestors, aquell museu semblava una exposició en comptes del que era.

Quant al taller de ganiveteria crec que pot ser un bon projecte, ja que ajudarà a donar a conèixer la tasca realitzada pels ganiveters de Solsona durant tants segles i la gent podrà valorar les dificultats que tenien aquestes persones per fabricar un objecte necessari per a la humanitat com és un ganivet, ja que tothom en té un però mai se li dóna la importància que hauria de tenir realment. D'altra banda, també servirà perquè la gent s'interessi una mica més per la història de la ciutat i perquè la gent jove s'adoni que no tot havia estat tan fàcil com actualment, sinó que hi va haver un temps on per fer una cosa necessitaves posar-hi molt d'esforç i dedicació.

Aquest treball m'ha servit per adonar-me de totes aquestes coses i per veure que un sol ofici pot ser molt important per a un poble, ja que Solsona, econòmicament, deu molt a la ganiveteria perquè li ha servit de trampolí per fer-se una mica de renom a nivell nacional i internacional. A part d'això, també crec que cal donar la importància que es mereixen als oficis artesanals, ja que s'estan perdent molt i convé no deixar que la gent se n'oblidi atès que gràcies a

ells s'ha arribat on som ara i potser si no haguessin existit no s'haurien produït molts dels fets que han succeït.

En la realització d'aquest treball he trobat unes dificultats que no m'han permès assolir alguns dels meus objectius. La primera dificultat és el fet que hi ha molt poca informació escrita sobre aquest tema, i per tal de poder aconseguir-ne més he hagut de buscar moltes fonts orals que me'n parlessin. El problema d'això és que hi ha discrepàncies entre elles en algun dels aspectes preguntats, i això suposa un clar dubte sobre la total veracitat de les informacions. Un altre problema és el fet que el ganiveter Costa és mort, i d'ell no en parla cap llibre que tracti de la història de Solsona, i en relació al ganiveter Casafont, la dificultat més important ha estat que no he pogut aconseguir el màxim d'informació possible a causa de la poca col·laboració que m'ha ofert la família. Això ha provocat que no pogués trobar molt a fons les semblances i les diferències entre els ganiveters.

Si pensem en el tema del Museu del Ganivet, les dificultats que he trobat han estat variades, ja que com que està tancat he hagut de cercar tot el que he pogut en les persones que hi estaven vinculades, i pel que fa a les peces que contenia he hagut de consultar pàgina per pàgina l'inventari que hi ha fet amb llapis i dibuixos. Finalment, dintre el tema del taller de ganiveteria també m'he trobat un seguit de contratemps atès que, d'una banda, havia d'estar inaugurat dos mesos abans de l'entrega del treball, i jo tenia previst poder fer una redacció més extensa sobre la seva obertura i la seva evolució, i de l'altra el fet que hi ha algunes discrepàncies o contradiccions entre les dues administracions públiques.

En resum, tot i que no he pogut aconseguir aconseguir tots els objectius que m'havia proposat, la recerca i el contacte amb moltes persones m'han permès realitzar aquest treball, que és la meua petita aportació per a conèixer millor la història de la ganiveteria a Solsona.

8- AGRAÏMENTS

Vull agrair la col·laboració prestada en aquest treball a l'**Arxiu Comarcal del Solsonès**, a l'**Arxiu Diocesà**, al **Consell Comarcal del Solsonès** i a l'**Ajuntament de Solsona** per proporcionar-me els documents necessaris per la realització del treball. A més, en particular, m'agradaria donar les gràcies al **Sr. Francesc Casafort Fornell**, al **Sr. Jordi Solé Costa**, al **Sr. Joan Caelles**, al **Sr. Josep Caelles**, als membres de la **família Pallarès**, a la **Sra. Isabel Soler**, al **Sr. Francesc Ester** i al **Sr. José Pelegrina** per la col·laboració prestada en la recopilació d'informació oral.

Quant a les fotos m'han servit de molta ajuda els **Srs. Isidre Angrill** i **Dani Solé** i les **Sres. Claustre Barcons** i **Claustre Garrigassait** per haver-me cedit ganivets antics per tal de poder-hi fer fotografies. Finalment, també vull agrair a la família, que m'ha ajudat molt, concretament al **Sr. Francesc Augé** (avi), que em va servir molt d'ajuda per fer els acabats de l'inventari i altres elements visuals.

Per acabar, vull donar les gràcies a la **Neus Mujal** per haver-me ajudat amb aquest treball, ja que m'ha donat molt bons consells i m'ha fet veure les coses tal com eren.

9- BIBLIOGRAFIA WEB

El llistat dels llibres consultats en aquest treball és el següent:

- BELLMUNT FIGUERES, Joan: *Fets, costums i llegendes. El Solsonès II*. 1994. Pagès Editors.
- FALP I PLANA, Dr. Josep: *Topografía Médica de Solsona y distritos adyacentes*. 1901
- JOLONCH, Cristina: *Les comarques de Catalunya, núm. 18: El Solsonès*. 1993. 1ª edició. Disseny cultural.
- LLORENS I SOLÉ, Antoni: *Solsona i el Solsonès*. 1981. L'autor.
- LLORENS I SOLÉ, Antoni: *Solsona i el Solsonès en la història de Catalunya volum II*. 1987. Virgili & Pagès.
- PLANES I ALBETS, Ramon: *Un cop d'ull a la història de Solsona*. 1990. 1ª edició.
- TÀSIES, Jordi: *Llibret del Premi Signum 2007*
- *L'economia del Solsonès: aprofitament integrat dels recursos comarcals (Caixa Catalunya)*

El llistat dels documents consultats és:

- *Matrícula de la contribució industrial (1889-1933)* UI 1235
- *Matrícula de la contribució industrial (1933-1966)* UI 19
- CASAFONT FORNELL, Francesc: *Ganiveters: Orgull i vicissituds*
- CASAFONT FORNELL, Francesc: *Nissaga ganivetera solsonina: Casafont Mascaró- Casafont Morist*.

El llistat de les pàgines web consultades és el següent:

<http://armasblancas.mforos.com/933172/6937543-navajas-espanolas-muy-buenas-y-de-menos-de-6-eur/> (20-8-2009)

<http://armasblancas.mforos.com/933172/7863300-pallares-solsona-del-foro-foto-muestra/> (20-8-2009)

<http://armasblancas.mforos.com/933172/8446161-navajas-espanolas/> (20-8-2009)

http://books.google.cat/books?id=26lY9_mHitQC&pg=PA103&lpq=PA103&dq=confraria+de+ferrers+de+sant+Eloi&source=bl&ots=ca2IDaAXXw&sig=CenZ_ODQ2AzIFT0WirsdASGu8xs&hl=ca&ei=9MM4S5HDMsvLjAe6551T&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=6&ved=0CBoQ6AEwBQ#v=onepage&q=confraria%20de%20ferrers%20de%20sant%20Eloi&f=false (28-12-2009)

http://ca.wikipedia.org/wiki/Patent_de_cors (6-7-2009)

<http://claustre.bisbatsolsona.cat/frame50.php> (4-9-2009)

Solsona dedica un museo a los cuchillos (en línia)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/1998/05/15/pagina-15/33833283/pdf.html> (19-8-2009)

http://issuu.com/celsona/docs/celsona_513_web/13 (2-8-2009) (3-8-2009)

http://issuu.com/celsona/docs/celsona_515_web (2-8-2009)

http://issuu.com/celsona/docs/celsona_549_web/10 (3-8-2009)

<http://pallaressolsona.com/sites/default/files/Pallares2009web.pdf> (18-8-2009)

<http://www.3cat24.cat/noticia/65543/altres/Solsona-reobre-el-Museu-del-Ganivet-coincidint-amb-la-Fira-de-Sant-Isidre> (25-8-2009)

<http://www.3cat24.cat/noticia/71031/altres/El-Museu-del-Ganivet-fa-un-inventari-digitalizat-de-les-2000-peces-del-fons> (3-9-2009)

<http://www.ajsolsona.cat/es/noticies/detall.aspx?IdNoticia=196> (15-7-2009) (18-7-2009)

<http://www.artesania-catalunya.com/armari/artesaniacatalunya:comunicacio/2/butlleti06.pdf> (29-7-2009)

<http://www.artesania-catalunya.com/ct/acreditacio:Cos/professional> (29-7-2009)

http://www.encyclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0183590 (28-12-2009)

<http://www.festes.org/articles.php?id=525> (28-12-2009)

http://www.gencat.cat/diue/doc/doc_30742661_1.pdf (4-8-2009)

http://www.gencat.cat/diue/serveis/tramis/artesania/professionals/mestre_artesa/index.html (4-8-2009)

http://www.lamalla.cat/actualitat_cultural/art/article?id=183480 (28-12-2009)

<http://www.lleidatur.com/esp/revista/revista29/ganivet.html> (9-8-2009)

http://www.rurart.net/descargas/cataleg_web.pdf (15-7-2009) (27-7-2009)

<http://www.salonducouteaudenyons.blogspot.com/> (8-7-2009)

<http://www.scribd.com/doc/7959873/pirineus-8> (14-7-2009) (30-7-2009) (12-8-2009)

<http://www.scribd.com/doc/7959873/pirineus-8> (17-8-2009)

<http://www.toppi.net/solsones/apuntat.htm> (2-1-2010)

http://www.vilaweb.cat/misc/pdf/?url=http%3A%2F%2Fwww.vilaweb.cat%2Fwww%2Fpdf%2Fnoticia%3Fp_idcmp%3D755963&filename=vilaweb_noticia_755963 (29-7-2009)

<http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/CPCPTC/Documents%202/Arxius%20Static/Adquisicions%20agost-setembre%202008.pdf> (28-7-2009)

<https://www.derecho.com/1/dogc/resolucio-pto-866-2009-9-marc-per-qual-dona-publicitat-subvencions-concedides-pel-departament-politica-territorial-i-obres-publicues-durant-segon-semester-l-any-2008/> (15-12-2009)